

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1 Baggrund

Baggrunden for dette lovforslag er dels, at lovfæste magtanvendelsesreglerne på børneområdet samtidig med, at muligheden for surrogat tilbageholdelse af børn på institutioner gøres bedre. Hermed undgås det, at børn skal opholde sig på anstalter sammen med voksne kriminelle.

Herudover reguleres magtanvendelsen på voksenområdet. Der er her tale om helt nye bestemmelser, som både sikrer borgernes og de ansattes retssikkerhed.

Den manglende lovgivning på disse områder har været et retssikkerhedsmæssigt problem, hvilket der med denne lov rettes op på.

1.2 Lovforberedelsen

Da rammen for administrativ frihedsberøvelse i Grønland er den samme som i Danmark, nemlig grundlovens § 71, FN's handicapkonvention og FN's konvention om barnets rettigheder, samtidig med, at grundlovens § 72, om boligens ukrænkelighed også finder anvendelse har dette lovforslag taget udgangspunkt i den danske lov om social service, kapitel 24, om magtanvendelse. Begge lande vægter desuden de retssikkerhedsmæssige aspekter i samfundet meget højt, hvilket er med til at underbygge forslaget's fælles grundlag med den danske lovgivning.

De danske regler er blevet gennemgået systematisk og vejledningerne til den danske lov er blevet anvendt til at redegøre for bestemmelseernes formål og deres anvendelse i Danmark. Disse er sammenlignet med de Grønlandske forhold og loven er blevet tilrettelagt herefter. Den danske lovgivning har altså fungeret som en rettesnor, for dette lovudkast. De erfaringer den danske lovgivning har givet de danske myndigheder og den løbende udvikling, den danske lovgivning har været igennem er indarbejdet i dette lovforslag.

1.3 Indhold

Forslaget er opdelt i et indledende afsnit (I), et afsnit, der omhandler magtanvendelse på børneområdet (II) og et afsnit der omhandler magtanvendelse på voksenområdet (III). Denne fremgangsmåde er valgt ud fra overskuelighedshensyn. De personer, der skal anvende disse regler, skal alene kigge i det afsnit, der omhandler de borgere, som de arbejder med og yder hjælp til.

Det er valgt ikke at lave bemyndigelsesbestemmelser i forslaget. Grunden til dette er af hensyn til at gøre lovgivningen så enkel og overskuelig som muligt. Da reglerne er meget indgribende i borgeres personlige frihed, skal de omfattende bestemmelser også fastsættes ved lov. Samlet bevirker dette, at denne lov indeholder samtlige magtanvendelsesregler.

Grundlaget for bestemmelser om magtanvendelse er respekten for individets integritet uanset den enkeltes psykiske funktionsevne. Både holdningsmæssigt og retligt er udgangspunktet derfor princippet om den personlige friheds ukrænkelighed. Dette princip er lovfæstet i grundlovens § 71 og er desuden anerkendt i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, ligesom det indgår i den FN-konvention om rettigheder for personer med handicap.

2. Hovedpunkter i forslaget

2.1 Afsnit I

Afsnittet er indledningen til loven. Den fastsætter de generelle rammer for loven og beskriver den omfattede personkreds. Det samlede lovforslag regulerer både magtanvendelse overfor børn, der opholder sig på døgninstitutioner samt magtanvendelse overfor voksne, der modtager offentligt iværksat hjælp.

2.2 Afsnit II

Børneafsnittet af loven regulerer magtanvendelse på døgninstitutioner for børn. Loven gælder for alle døgninstitutioner, herunder kommunale, selvstyrejede og selvejende døgninstitutioner.

Udgangspunktet for indsatsen efter forslaget er, at indsatsen skal ske med respekt for barnets integritet og selvbestemmelse. I erkendelse af, at der kan være situationer, hvor det er nødvendigt at gribe ind i barnets integritet, er der i forslaget fastsat regler om, i hvilke situationer og hvordan sådanne tvangsmæssige foranstaltninger er tilladt.

Reglerne beskriver, i hvilke situationer, der undtagelsesvist må anvendes magt, og skal beskytte børn på døgninstitutioner mod overgreb og magtudøvelse ved at indeholde en afgrænsning heraf. Herudover beskriver reglerne, hvilke former for magt der ikke er tilladt, såsom legemlig afstraffelse, fiksering eller ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling.

Magtanvendelse over for børn:

1. må kun anvendes, hvis der er hjemmel til det
2. må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand
3. skal afpasses den enkelte situation
4. må ikke gå ud over det strengt nødvendige
5. skal udøves så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til barnet
6. skal stå i et rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed

7. må kun bruges undtagelsesvist.

I tilfælde hvor der anvendes magt, skal dem der er ansvarlige for at udføre magtanvendelsesreglerne foretage en registrering og indberetning til opholdskommunen, hjemkommunen og Naalakkersusut. Det gælder både, når der anvendes tilladt magt og ikke-tilladt magt

Reglerne om magtanvendelse bygger på følgende grundlæggende principper:

- Mindsteindgrebsprincippet, dvs. den mindst indgribende løsning skal altid have første prioritet.
- Indgrebet må kun ske undtagelsesvist og skal begrænses til det absolut nødvendige
- Proportionalitetsprincippet, dvs. at der skal være proportionalitet mellem indgreb og formål
- Socialpædagogisk bistand og omsorg går altid forud for magtanvendelse
- Individualitetsprincippet, dvs. indgreb i den personlige frihed skal tilpasses den enkeltes situation og behov, ligesom den enkeltes behov ikke kan begrunde uforholdsmæssige indgreb over for andre, fx øvrige børn i institutionen
- Åbenhed, dvs. det skal være klart for den enkelte eller pårørende, hvilke beslutninger der træffes og hvorfor, ligesom børn og deres forældre skal have adgang til viden om gældende regler og praksis
- Legalitet, dvs. krav om klar lovhjemmel for indgreb i den personlige frihed
- Boligens ukrænkelighed, dvs. der skal være klar lovhjemmel til at foretage husundersøgelser og kontrol med breve og telefonopkald
- Særlige krav til beslutningsgrundlag og klageadgang.

De overordnede retlige grænser

De retlige grænser for magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, findes i Danmarks Riges Grundlov, Den Europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK), FN's Konvention om barnets rettigheder (Børnekonventionen), FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap (Handicapkonventionen), FN's Torturkonvention og Tillægsprotokol til FN's Torturkonvention (OPCAT).

Grundlovens § 71 vedrører frihedsberøvelse. I bestemmelsen anføres det bl.a., at frihedsberøvelse kun kan finde sted med hjemmel i loven, jf. grundlovens § 71, stk. 2. Herudover fremgår det af bestemmelsen i § 71, at den person, der er genstand for en administrativ frihedsberøvelse, vil kunne få prøvet beslutningen om frihedsberøvelse af domstolene efter den særlige lempelige ordning, som følger af grundlovens § 71, stk. 6.

Grundlovens § 72 vedrører boligens ukrænkelighed, herunder bl.a. adgangen til at foretage husundersøgelser og undersøgelser af breve og andre papirer og telefonopkald. Adgangen til at undersøge boligen eller føre kontrol med brevveksling og telefonsamtaler kræver lovhjemmel eller en retskendelse.

EMRK beskytter, som § 71 i Grundloven, den personlige frihed. Af konventionens artikel 5 fremgår det, at enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Det fremgår endvidere, at ingen må berøves friheden undtagen i en række nærmere beskrevne tilfælde. Et af de beskrevne tilfælde vedrører lovlig frihedsberøvelse af en mindreårig med det formål at føre tilsyn med barnets opdragelse eller lovlig frihedsberøvelse for at stille barnet for den kompetente retlige myndighed. Enhver, der berøves friheden ved anholdelse eller anden tilbageholdelse, har ret til at indbringe sagen for en domstol, for at denne hurtigt kan træffe afgørelse om lovligheden af frihedsberøvelsen.

Af konventionens artikel 8 fremgår det, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance. Indgreb i denne ret kan kun ske, når der er hjemmel til det i loven, indgrebet er begrundet i de formål, der er opregnet i artikel 8, stk.2, og indgrebet er proportionalt i forhold til formålet.

Ifølge artikel 3 i EMRK må ingen underkastes tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling. Denne artikel regulerer grænsen mellem legitim og illegitim magtanvendelse i EMRK. Det er derfor en vigtig bestemmelse at læse dette inatsisartutlovforslag i sammenhæng med.

FN's Børnekonvention artikel 37 slår fast, at intet barn ulovligt eller vilkårligt må berøves sin frihed. Frihedsberøvelse må kun ske som sidste udvej og i det kortest mulige passende tidsrum. Endvidere slås fast, at børn, der er frihedsberøvede, skal holdes adskilt fra voksne, medmindre en sådan adskillelse ikke tjener barnets tarv. Barnet har, bortset fra under særlige omstændigheder, ligeledes ret til at opretholde kontakt med sin familie. Alle børn, der er berøvet deres frihed, skal have ret til at få lovligheden af frihedsberøvelsen prøvet ved en domstol eller anden kompetent, uafhængig og upartisk myndighed og til hurtig afgørelse af en sådan sag.

Artikel 16 i FN's børnekonvention fastslår samtidig, at intet barn må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privat- og familieliv, sit hjem eller sin brevveksling, eller ulovlige angreb på sin ære eller sit omdømme, og at barnet har ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding eller sådanne angreb.

FN's Handicapkonventions artikel 14 slår fast, at personer med handicap uanset alder ikke ulovligt eller vilkårligt må berøves deres frihed, og at alle frihedsberøvelser skal følge lovens forskrifter. Eksistensen af et handicap kan således ikke berettige til frihedsberøvelse.

Herudover fastslås det i handicapkonventionens artikel 7, at deltagerstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at børn med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre børn, og at foranstaltninger skal sikre, at barnets tarv kommer i første række.

Handicapkonventionens artikel 16 fastslår, at personer med handicap skal beskyttes mod udnyttelse, vold og misbrug og artikel 17 bestemmer, at enhver med handicap har ret til respekt for sin fysiske og psykiske integritet på lige fod med andre.

Reglerne i afsnit II

I det daglige vil det være personalet på anbringelsesstederne, der skal sikre barnet omsorg og tryghed, og som skal drage omsorg for barnets behov, opdragelse og udvikling ud fra et pædagogisk synspunkt. En anbringelse af et barn skal ske i et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne. Såvel kommunen som døgninstitutionen skal i tilrettelæggelsen og udøvelsen af indsatsen og omsorgen tage højde for de helt særlige behov for hjælp og støtte, der kan være hos børn, der har ophold i en døgninstitution, herunder drage omsorg for og beskytte de børn, der lider af f.eks. selvskadende adfærd eller selvmordstanker. Ligeledes skal personalet sørge for, at der ikke begås overgreb indbyrdes blandt de anbragte børn.

Børn under 18 år har ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse, jf. FN's konvention om barnets rettigheder. Det er derfor et centralt princip, at barnets synspunkter skal inddrages i tilrettelæggelsen af indsatsen i overensstemmelse med barnets alder og modenhed, og at såvel den konkrete tilrettelæggelse som gennemførelse så vidt muligt sker i dialog med barnet.

§§ 4-5

Disse bestemmelser beskriver henholdsvis ikke lovlig og lovlig magtanvendelse. Distinktionen er foretaget af hensyn til klarheden af lovteksten, samtidig hænger det sammen med indberetningsskemaerne på børneområdet.

§§ 6-7

Bestemmelserne beskriver hvilke overordnede regler, der gælder på henholdsvis almindelige døgninstitutioner og sikrede døgninstitutioner.

§§ 8-12 – kapitel 3

Dette kapitel omhandler undersøgelse af et barns person eller opholdsrum. Der er tale om en regulering, der både omfatter almindelige døgninstitutioner og sikrede døgninstitutioner. Der har ikke tidligere været regulering på dette område.

§§ 13-14 – kapitel 4

Kapitlet behandler kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation. Der er tale om en regulering, der både omfatter almindelige døgninstitutioner og sikrede døgninstitutioner. Der har ikke tidligere været regulering på dette område.

Disse bestemmelser har særlig indvirkning på mulighederne for surrogat tilbageholdelse. § 14 regulerer reglerne vedrørende børn, der efter reglerne i Retsplejelov for Grønland, er anbragt på sikrede afdelinger i stedet for tilbageholdelse. Dette giver en bedre retsstilling for de omfattede børn og er en beskyttelse for dem.

§ 15 – kapitel 5

Dette kapitel omhandler en mulig tilvænningsperiode i 14 dage efter anbringelse.

Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelsen om, at døgninstitutioner kan tilbageholde et barn i op til 14 dage i starten af anbringelsen, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling og det er væsentligt for imødekomelse af barnets særlige behov

En sådan model med indledningsvis tilbageholdelse kendes bl.a. fra den svenske udgave MultifunC, som er et behandlingsprogram, hvor behandlingsforløbet i nogle tilfælde indledes med en kortere ”lukket” anbringelse med henblik på at arbejde uforstyrret med barnet eller den unges motivation til at modtage behandling.

§§ 16-18 – kapitel 6

I dette kapitel bliver reglerne om personlige alarm- eller pejlesystemer til børn med nedsat psykisk funktionsevne. Denne bestemmelse er den eneste i afsnit II, der indeholder et krav om, at den psykiske funktionsevne skal være nedsat, førend der kan træffes afgørelse om anvendelsen af alarm- eller pejlesystemerne. Der er altså tale om en bestemmelse, der retter sig mod børn, der ikke kan overskue konsekvenserne af nogen farlige situationer.

§§ 19-22 – kapitel 7

Reglerne i dette kapitel omhandler registrering og indberetning af magtanvendelse. Særligt ved dette kapitel er, at der er to indberetningsskemaer. Et til lovlig magtanvendelse, jf. afsnittets bestemmelser og et til ikke lovlig magtanvendelse, som går ud over, hvad loven hjemler.

Ellers beskrives fremgangsmåden ved registrering og indberetning af magtanvendelse, samt hvilke oplysninger, der skal fremgå af magtanvendelseskemaerne.

§§ 23-30 – kapitel 8

Kapitlet omhandler tilsyn, klageadgang, sanktioner m.v. Det er Naalakkersuisut, der skal føre tilsyn med reglerne i afsnit II. Klager over overtrædelse af bestemmelserne i afsnit II skal indbringes for kommunalbestyrelsen i opholdskommunen. Klage over afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen kan klages til Det Sociale Ankenævn.

Samtidig reguleres det at både medarbejderne på alle døgninstitutioner, anbragte børn og deres forældremyndighedsindehavere skal orienteres om reglerne i dette lovforslag.

2.3 Afsnit III

Det overordnede formål med bestemmelserne er at øge retssikkerheden for voksne med nedsat psykisk funktionsevne, dvs. mennesker, der som følge af nedsat psykisk funktionsevne ikke er i stand til selv at tage vare på egen tilværelse, og som ofte ikke er i stand til at give et gyldigt samtykke. Også for det personale, der arbejder med disse borgere, er reglerne med til at sikre det grundlag, arbejdet udføres på. Med reglerne styrkes dermed retssikkerheden både for borgerne og for det personale, der møder borgerne i deres arbejde.

Hensynet til den enkelte kan dog ikke alene afgøres ud fra overvejelser om selvbestemmelsesretten. I en række situationer vil det være relevant og nødvendigt at overveje hensynet til den enkeltes værdighed og sociale tryghed, ligesom hensynet til andre – f.eks. en ægtefælle – skal indgå i den samlede vurdering af, hvordan omsorgen skal tilrettelægges. Det er en del af den sociale tryghed, at der er andre, der tager vare på én, hvis man har behov for det.

Respekten for den enkeltes personlige integritet og frihed er således en samlet konkret afvejning af forskellige ofte modstridende hensyn. Når f.eks. personer med demens, eller personer der er udviklingshæmmede forlader boligen uden at være påklædt eller modsætter sig grundlæggende hygiejne, kan det være forbundet med tab af værdighed. Overvejelser om værdighed kan derfor indgå i den samlede afvejning af, hvordan omsorgen tilrettelægges og sikres. Den samlede afvejning af de forskellige hensyn skal dog altid finde sted ud fra en konkret vurdering af den enkeltes forhold.

Når man skal tage stilling i de konkrete situationer, vil man hurtigt erfare, at de forskellige værdier kan »støde sammen«. Når man med magt f.eks. gennemfører et bleskifte i de såkaldte »personlige hygiejnesituationer« vil det være udtryk for, at hensynet til den pågældendes hygiejne er vurderet vigtigere end hensynet til selvbestemmelsesretten. At begrænse en borger med en betydelig og varigt nedsat funktionsevne i at forlade en plejebolig el. lignende vil tilsvarende være et indgreb i selvbestemmelsesretten, men kan også være en sikring af den pågældendes sociale tryghed. Ved anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten er der således tit tale om afvejning af en række modstridende hensyn. Det er derfor vigtigt, at personale og ledelse tilrettelægger omsorgen og beslutningerne herom på en måde, der giver mulighed for en åben dialog om de forskellige hensyn og svære beslutninger.

De retssikkerhedsprincipper, reglerne om magtanvendelse bygger på, er:

- Socialpædagogisk bistand, omsorg og pleje går altid forud for magtanvendelse;
- Mindsteindgrebsprincippet, (proportionalitetsprincippet) dvs. den mindst indgribende løsning skal altid have første prioritet;
- Individualitetsprincippet, dvs. indgreb i den personlige frihed skal tilpasses den enkeltes situation og behov, ligesom den enkeltes behov ikke kan begrunde uforholdsmæssige indgreb overfor andre, f.eks. øvrige beboere i en plejebolig, et bofællesskab eller lignende;
- Åbenhed, dvs. det skal være klart for den enkelte eller pårørende, værge eller bisidder, hvilke beslutninger der træffes og hvorfor, ligesom borgerne generelt bør have adgang til viden om gældende regler og praksis;
- Legalitet, dvs. krav om klar lovhjemmel for indgreb i den personlige frihed;
- Særlige krav til beslutningsgrundlag og klageadgang.

Bestemmelserne der findes i afsnit III er udformet som en positivliste, så det tydeligt fremgår, at det er i meget begrænsede undtagelsestilfælde, at magtanvendelse må ske.

I afsnit III er kriteriet, at der foreligger en betydelig og varig nedsættelse af den psykiske funktionsevne, og at den pågældende derfor er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt eller overskue konsekvenserne af sine handlinger. Det er graden af den enkeltes funktionsnedsættelse, der er det afgørende element i vurderingen af den pågældende i den konkrete situation. Der skal derfor foretages et individuelt og fagligt forsvarligt skøn over graden af funktionsevnenedsættelsen og dens følger, hver gang det overvejes at iværksætte fysiske indgreb i selvbestemmelsesretten. Afhængig af funktionsnedsættelsens art og omfang og af intensiteten af det indgreb, der tænkes iværksat, kan en lægefaglig diagnose være nødvendig for at dokumentere nødvendigheden og forsvarligheden af indgrebet. Et led i den konkrete vurdering kan således være, at en lægefaglig diagnose bør indgå i den faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der skal foreligge den fornødne faglige dokumentation for den pågældendes psykiske funktionsnedsættelse samt for, at denne funktionsnedsættelse forhindrer borgeren i selvstændigt at varetage egne interesser.

En tidligere stillet diagnose medfører derimod ikke automatisk at iværksættelse af indgreb i selvbestemmelsesretten er berettiget, fordi det ikke er diagnosen, der er afgørende for, om en person er omfattet af personkredsen. Det afgørende er de følger af lidelsen eller funktionsnedsættelsen, som giver sig udslag i handlinger og adfærd, der konkret medfører fare for personskaade, eller at den personlige hygiejne hos den pågældende er særdeles ringe.

Udviklingshæmmede og personer med en sindslidelse vil ofte have været inden for systemet i en årrække og vil bl.a. derfor ofte have en diagnose, hvorimod nogle personer med demens ikke har en egentlig diagnose. Det er derfor vigtigt at få lavet en faglig beskrivelse af den psykiske tilstand, der kan benyttes som dokumentation. Kravet om, at funktionsnedsættelsen skal være både betydelig og varig, indebærer, at reglerne om magtanvendelse bl.a. ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende alene lider af en forbigående forvirringstilstand, og ej heller personer, som har demens i lettere grad.

De overordnede retlige grænser

Der gælder i høj grad de sammen overordnede retlige grænser på voksenområdet som på børneområdet, dog bortset fra FN's konvention om barnets rettigheder, se afsnit 2.2.

Reglerne i afsnit III

§ 30

Bestemmelsen er en generel bestemmelse, der fastsætter de hensyn der skal tages i forbindelse med magtanvendelsen. Samtidig slår den fast, at ansatte altid skal prøve at opnå frivillig medvirken, inden en tvangsforanstaltning i værksættes.

§ 31 – Personlige alarm- og pejlesystemer samt særlige døråbnere.

Bestemmelsen indeholder en særlig regulering overfor personer med demens. Ellers omhandler bestemmelsen generelt personer over 18 år, med betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Reglerne i denne bestemmelse giver ikke myndighederne ret til kontinuerligt at overvåge en persons færden, ej heller må de særlige døråbnere have karakter af en egentlig låsemekanisme og der skal af hensyn til borgernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at borgeren får den nødvendige hjælp til at åbne døren.

§§ 32-33 – fastholdelse

§ 32 regulerer akut tilbageholdelse. Bestemmelsen opsætter kriterierne for en sådan tilbageholdelse. Det vil være de personer, der arbejder med borgerne, der skal vurdere om reglerne i denne bestemmelse finder anvendelse.

§ 33

Bestemmelsen regulerer magtanvendelse i form af fastholdelse ud fra hygiejnehensyn. Denne bestemmelse er begrundet i behovet for at varetage den enkelte borgers omsorg. Afgørelse om anvendelse af denne regel er tidsbestemt, dette er for at understrege pligten til at prøve at finde en frivillig løsning, hvormed borgerens hygiejne og herigennem omsorg kan varetages.

§ 34 – tilbageholdelse i boligen

Bestemmelsen omhandler tilbageholdelse på et bo- eller dagtilbud. Betingelserne i § 31, stk. 4, finder også anvendelse i denne bestemmelse. Bestemmelsen er meget indgribende, hvorfor afgørelse herom skal gøres tidsbegrænset samtidig med, at der skal ske en løbende vurdering af om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

§ 35 – anvendelse af stofseler

Lederen bemyndiges dertil kan af kommunalbestyrelsen få lov til at anvende fastspænding med stofseler til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

§ 36 – optagelse i botilbud uden samtykke

Naalakkersuisoq for Familie kan bl.a. efter indstilling fra kommunalbestyrelsen i opholdskommunen træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, skal optages i et bestemt botilbud efter den sociale lovgivning, når:

- 1) det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig og
- 3) den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger og
- 4) den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade og
- 5) det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om flytning for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, og hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af borgerens værge, når

- 1) ophold i et botilbud er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

§§ 37-40 – regulering af besøgsrestriktioner

Der kan ikke træffes afgørelse om, at besøgende ikke må få adgang til den del af boligen, som borgeren alene har råderet over. Derimod kan man begrænse besøgendes adgang til fællesarealer og i hvilket tidsrum borgere ikke kan få besøg af bestemte personer.

§§ 41-58 – Kapitel 10 om sagsbehandling, administrations m.v.

§§ 41-42

Bestemmelserne fastsætter på hvilket grundlag afgørelserne efter afsnit III skal træffes.

Grunden til, at beslutningskompetencen efter § 36 ligger hos Naalakkersuisoq for Familie er, at bestemmelsen er så indgribende i borgerens frihed, at det er relevant, at der er to myndigheder inde over sagen, inden afgørelse træffes.

§§ 43-44

Disse bestemmelser regulerer i hvilke tilfælde en borger har ret til advokatbistand.

§§ 45-47

Bestemmelserne regulerer adgangen til at klage til kommunalbestyrelsen og kommunalbestyrelsen pligter i denne forbindelse.

§§ 48-49

Adgangen til at klage til Det Sociale Ankenævn og sagsgangen forbundet hermed fastsættes i disse bestemmelser.

§§ 50-51

Heri reguleres adgangen til domstolsprøvelse og adgangen til at rette henvendelse til Folketingets § 71-udvalg. Begge bestemmelser er begrundet i borgerens grundlovssikrede ret.

§§ 52-58 – revurdering, registrering og indberetning.

Bestemmelserne fastsætter hvorfor myndighederne har pligt til at revurdere behovet for foranstaltningen. Samtidig fastsættes det i hvilke tilfælde der skal ske registrering og indberetning af magtanvendelse, hvornår det skal ske og af hvem.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Reglerne i inatsisartutlovsforslaget er ikke økonomisk omkostningstunge. Der er tale om regulering af, den måde ansatte i døgninstitutioner, bo- og dagtilbud skal handle i forbindelse med varetagelsen af deres eksisterende arbejde.

Der kan blive tale om, at de ansatte skal instrueres i, hvordan magtanvendelse rent fysisk skal udføres, hvilket eventuelt kan ske på dertil indrettede kurser.

Kommunerne vil dog muligvis opleve udgiftsstigninger i forhold til magtanvendelsessituationer som tilbageholdelse i boligen, fastholdelse og diverse restriktioner. Dette betyder, at der kan blive behov for mere personale og tekniske hjælpemidler som personlige alarm- og pejlesystemer samt særlige døråbnere.

I § 44, stk. 2, pålægges kommunerne, at bekoste udgifter til advokater i forbindelse med tilbageholdelse i boligen, jf. § 35, og optagelse i botilbud, jf. § 37, stk. 1.

Det er ikke forventet, at der vil være mange af disse sager i løbet af et år, men de eventuelle ekstra udgifter hertil, vil være en del af bloktilskudsforhandlingerne.

Beregning:

Det forventes, at der vil være omkring 5 tilfælde af borgere omfattet af § 34 eller 36.

Derfor vil udgiften efter § 43, stk. 2, ca. være:

Borgere:	5
Timer advokaten forventes at bruge pr. borger:	7
Timetaksten for en advokat, kr.:	1.200
$5 \times 7 \times 1200 =$	<u>42.000</u>

De ekstra udgifter, der pålægges kommunerne vil således ca. udgøre kr. 42.000.

Kommunerne pålægges herudover også at lave en beretning om udviklingen af magtanvendelsen med henblik på at vurdere behovet for opfølgning. Dette er en ny arbejdsbyrde i kommunerne.

Eventuelle ekstra udgifter for kommunerne i medfør af dette forslag, vil være en del af bloktilskudsforhandlingerne.

Indberetningsreglerne i dette forslag medfører ikke betydelige ændringer i kommunernes nuværende arbejde, da de allerede har pligt til at indberette magtanvendelse. Reglerne herom er alene justeret, efter en vurdering af, hvad der vil være mest hensigtsmæssigt.

Det er forventelig, at inatsisartutlovsforslaget vil øge antallet af sager hos Det Sociale Ankenævn. Klagesager efter dette forslag er af en sådan art, at behandlingen af dem skal foregå hurtigt. Dette vil få indflydelse på Det Sociale Ankenævns udgifter og ressourceforbrug, hvorfor det er muligt, at der skal bevilges midler til ansættelse af mere personale.

Sundhedsvæsenet forventes ikke yderligere belastet af inatsisartutlovsforslaget. En borger vil allerede have været igennem et forløb i sundhedsvæsenet, inden de befinder sig i en situation, hvor de vil kunne blive underlagt magtforanstaltninger efter dette inatsisartutlovsforslag.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Det er meningen med dette lovforslag, at den generelle trivsel af de omfattede borgere skal højnes. Reglerne om magtanvendelse på børneområdet har alene et pædagogisk sigte, dog med den undtagelse, der gælder for børn i surrogattilbageholdelse, for disse børn, vil der ud over det pædagogisk også skulle varetages hensyn til politiets efterforskning. Det vil dog stadig være bedre for at barn at være på en sikret døgninstitution end at være i en anstalt.

På voksenområdet er reglerne også formuleret således, at de bedst muligt varetager borgerens omsorg, sundhed og sikkerhed.

6. Konsekvenser for borgerne

Reglerne i dette lovforslag forbedrer borgenes retsstilling. Med forslagets regler bliver magtanvendelsesbestemmelser reguleret i lov, hvilket de ikke har været tidligere. Dette betyder, at der er mere klarhed om borgernes rettigheder i forbindelse med administrativ frihedsberøvelse.

Samtidig hermed, fastsættes der også bestemmelser, som er meget indgribende overfor de enkelte borgere. Børn kan f.eks. anbringes på en sikret afdeling med låste yderdøre og voksne kan tvinges til at flytte. Men bestemmelserne er indrettet således, at der er opsat nogle strenge betingelser for, at man kan anvende foranstaltningerne. Beslutningskompetencen ligger også i de fleste tilfælde hos kommunalbestyrelsen, hvilket sikrer mod vilkårlighed og der er opsat mange anke- og domstolsprøvelsesmuligheder, som yderligere sikrer retssikkerheden.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget har ikke andre væsentlige konsekvenser

8. Høring af myndigheder og organisationer mv.

Høringstidsperioden var fra den 24. maj til den 28. juni 2013.

Inatsisartutlovforslaget har været sendt i høring til:

KANUKOKA – Kommunernes Landsforening
KANUNUPE
Formandens Departement
Departementet for Boliger, Natur og Miljø
Departementet for Finanser og Indenrigsanliggender
Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug
Departementet for Råstoffer, Erhverv og Arbejdsmarked
Departementet for Sundhed og Infrastruktur
Departementet for Uddannelse, Kultur, Kirke og Ligestilling
Ilisimatusarfik – Grønlands Universitet
Meeqqat Inuunerissut - Bedre Børneliv (MIBB)
Børn og Unge Organisationen Nanu
Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat - Inuit Circumpolar Council - Grønland
Rigsombudsmanden i Grønland
Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatigiinnittarfiat - Børnetalsmanden - MIO
Grønlands Politi
Tulararfik (Forstanderforeningen)
PIP
NIISIP – Socialrådgivernes fagforening
Institut for Menneskerettigheder
Kattuffik Utoqqaat Nipaat - Ældreforeningen
Kalaallit Nunaanni Innarluutillit Piginnaanikitsut Kattuffiat - Handicapforeningen i Grønland
IPIS – Viden- og Rådgivningscenter for Handicap
Nunatsinni Advokatit – Advokatrådet i Grønland
Illersuisut - Forsvarerforeningen i Grønland
Sorlak – Ungdomsrådet i Grønland
Inatsisartut Ombudsmandiat - Ombudsmanden for Inatsisartut
Grønlands Råd for Menneskerettigheder
Grønlands Domstole
Kriminalforsorgen
PiSiu
Det Sociale Ankenævn
Kommunernes Revision

Følgende har afgivet høringssvar:

KANUKOKA
Departementet for Sundhed og Infrastruktur
Ilisimatusarfik – Grønlands Universitet
Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatigiinnittarfiat - Børnetalsmanden - MIO

Grønlands Politi
NIISIP – Socialrådgivernes fagforening
Institut for Menneskerettigheder – Heri fulgte også Ombudsmanden for Inatsisartut samt
Grønlands Råd for Menneskerettigheders bemærkninger
IPIS – Viden- og Rådgivningscenter for Handicap
Det Sociale Ankenævn
Michael Mikkelsen – Juridisk Rådgivning
Qaasuitsup Kommunia
Kommuneqarfik Sermersooq

Følgende har tilkendegivet, at de ingen kommentarer havde:
Departementet for Råstoffer, Erhverv og Arbejdsmarked
Departementet for Uddannelse, Kultur, Kirke og Ligestilling
Kriminalforsorgen
Kommunernes Revision

Høringssvarnotatet findes i bilag 1.

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Til § 1

Det grundlæggende holdningsmæssige tema bag lovgivningen er at tvangsmæssige foranstaltninger så vidt muligt undgås.
Bestemmelsen understreger, at magtanvendelse er undtagelsen. Forud for magtanvendelse skal borgerne gennem omsorg og socialpædagogisk bistand hjælpes i deres situation.
Samtidig fremhæver denne indledende bestemmelse, den proportionalitetsbetragtning, der er gennemgående i hele inatsisartutlovsforslaget.

Til § 2

Bestemmelsen fastsætter persongruppen omfattet af afsnit II. Reglerne i dette afsnit gælder alene for børn anbragt på døgninstitutioner, herunder sikrede døgninstitutioner. Dermed kan reglerne ikke anvendes i alle former for plejefamilier og andre anbringelsessteder. Reglerne i afsnit 2, finder ikke anvendelse for borgere over 18 år, der opholder sig på en døgninstitution i efterværn.

Det er som udgangspunkt indehaveren af forældremyndigheden, der er forpligtet til at yde omsorg, herunder den daglige omsorg som at sikre, at barnet får tilstrækkelig mad, tøj og et sted at bo, samt træffe beslutninger om barnets forhold, fx skolegang. Børn, der har ophold uden for hjemmet, har de samme rettigheder til omsorg og tryghed, og til at blive behandlet med respekt som alle andre børn. Men for disse børn er det, det offentlige, for så vidt muligt med inddragelse af barnets forældre, der har omsorgsforpligtelsen

Det centralt, at børn, der opholder sig i en døgninstitution, lærer almindelige normer og regler for samvær med andre mennesker og for deres samspil med det omkringliggende samfund, herunder dets institutioner, organisationer, arbejdspladser og myndigheder.

Det er i den forbindelse vigtigt at opstille regler for hvilke rammer denne omsorg skal ydes.

Til § 3

Reglerne i afsnit III, kan alene anvendes overfor personer med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Grunden til dette er, at personer med normal psykisk funktionsevne selv har evner til at varetage deres eget bedste, idet der som følge af princippet om den personlige friheds ukrænkelighed er krav om særlig hjemmel for at iværksætte foranstaltninger uden borgerens samtykke. Overfor personer med en betydeligt eller varigt nedsat psykisk funktionsevne, er det vigtigt, at det offentlig hjælper med at varetage deres omsorg, således at de ikke udsætter sig selv eller andre for skade. Mennesker, som på grund af betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne er ude af stand til at tage vare på sig selv, og som derfor kan have særdeles svært ved at udøve deres selvbestemmelsesret, skal have den nødvendige hjælp, omsorg og pleje m.v. samtidig med, at retssikkerheden for den enkelte opretholdes.

De sociale myndigheder skal i disse tilfælde varetage borgernes omsorg og undgå omsorgssvigt over for borgere, der som følge af nedsat psykisk funktionsevne åbenlyst ikke er i stand til at tage vare på egen tilværelse. Dette er begrundet i, at personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne i flere tilfælde ikke vil være i stand til at afgive det fornødne samtykke til tilbud efter sociallovgivningen i forbindelse med en særlig indsats. Omsorgen skal ydes med respekt for den enkeltes selvbestemmelsesret.

Den nødvendige faglige dokumentation kan bestå i f.eks. lægefaglig, pædagogisk eller psykologisk dokumentation.

Kravet om, at funktionsnedsættelsen skal være både betydelig og varig, indebærer, at reglerne om magtanvendelse bl.a. ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende alene lider af en forbigående forvirringstilstand, og ej heller personer, som har demens i lettere grad.

Til § 4

At legemlig afstraffelse ikke er tilladt betyder blandt andet, at man ikke må afstraffe børn ved at slå dem eller på anden måde udøve psykisk eller fysisk vold mod dem. Bestemmelsen omhandler ikke revselsesretten, da afsnit II alene regulerer forhold på døgninstitutioner, hvor det er et ansat personale, der tager sig af de anbragte børn og ikke børnenes forældremyndighedsindehavere.

Ydmygende behandling kan f.eks. være, hvis barnet overhører, at pågældende omtales over for andre medarbejdere og børn i negative vendinger. Hån kan f.eks. være, hvis et barn bliver gjort til grin over for andre børn og unge af en medarbejder – eller en medarbejder overhører

hånd mellem børn og undlader at gribe ind eller påtale det. Nedværdigende behandling kan f.eks. være, hvis et barn bliver kommenteret og korrigeret ustandseligt af medarbejderne eller konsekvent bliver negativt behandlet eller omgås negativt af medarbejderne.

Til § 5

Stk. 1

Magtanvendelse i form af fastholdelse eller føren til et andet opholdsrum kan kun finde sted, når det i den konkrete situation vurderes, at en adfærd medfører, at fortsat ophold i fællesskabet er uforsvarlig, herunder om adfærden medfører så store gener eller problemer for de andre børn, at det ikke kan forsvares, at vedkommende forbliver i fællesskabet. Hvis et barn f.eks. har været voldeligt, og vedkommende stadig er stærkt ophidset, kan der være risiko for, at vedkommende igen vil benytte sig af vold. Hensynet til de andre børn kan i den konkrete situation indebære, at vedkommende bør holdes fast og evt. føres til et andet lokale. Der skal i den konkrete situation være en reel og begrundet risiko for, at vedkommende vil foretage handlinger, som gør det uforsvarligt, at vedkommende opholder sig i fællesskabet.

Magtanvendelse i form af fastholdelse eller i form af at føre barnet til et andet opholdsrum er tilladt for at forhindre, at et barn gør skade på sig selv eller andre. I dette tilfælde kan fastholdelsen ske uden opfyldelse af kriteriet om, at barnets adfærd er uforsvarlig i forhold til fortsat ophold i fællesrummet.

Det er ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at barnet vil foretage sig noget, der kan udsætte vedkommende selv eller andre for skade. En fastholdelse kan først ske, når barnet står lige over for eller er i gang med at skade sig selv eller andre. Ligeledes er det heller ikke tilladt at bruge magtanvendelse forebyggende – f.eks. i de tilfælde, hvor barnet tidligere har udvist en voldsom og truende adfærd.

Bestemmelsen giver mulighed for, at personalet på en døgninstitution akut kan reagere på situationer, som opstår i dagligdagen, og hvor det vil være nødvendigt at gribe ind fysisk og fastholde et barn eller føre vedkommende til et andet opholdsrum

For at bestemmelsen kan bringes i anvendelse er det således ikke tilstrækkeligt, at en person skubber eller tjatter til en anden. Verbale trusler er heller ikke i sig selv nok til at udgøre en risiko.

Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at føre en person til et lokale med aflåst dør, da dette vil være ensbetydende med frihedsberøvelse.

Stk. 2

Det er vigtigt, at personalet på en døgninstitution vurderer hver enkel situation i den kontekst den opstår. Bestemmelsen understreger det mindste middels princip. Magtanvendelse, der ikke er strengt nødvendig vil derfor ikke være lovlig.

Generelt:

Reglerne om nødværge i § 9 i Kriminallov for Grønland, nr. 306 af 2008, gælder, også ud over den magtanvendelse, der er beskrevet i bestemmelsen, ved siden af dette lovforslag.

Nødværge er en afværgelse af et retsstridigt angreb mod en selv eller en anden gennem foretagelse af en ellers strafbar handling over for angriberen. Handlinger begået i nødværge er straffrie.

Handlingen skal være nødvendig for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb. Det forudsætter endvidere, at afværgehandlingen ikke åbenbart går ud over, hvad der er forsvarligt under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning.

Afværgehandlingen skal være nødvendig, hvilket vil sige, at der ikke er tale om nødværge, hvis en mindre indgribende foranstaltning kunne have opfyldt formålet. Nødværge kan derfor ikke anvendes i rent præventivt øjemed.

Grænsen for, hvilke handlinger af forebyggende karakter der kan foretages med hjemmel i nødværgebestemmelsen, må findes ud fra en bedømmelse af, hvornår den truende handling er konkretiseret i en grad, der gør, at den kan betegnes som påbegyndt eller overhængende.

Til § 6

Bestemmelsen er en introduktion til hvilke regler, der gælder på ikke sikrede døgninstitutioner.

En døgninstitutionens opgave er at varetage den daglige omsorg for barnet samt yde barnet den nødvendige støtte, rådgivning og behandling ud fra pædagogiske målsætninger.

Stk. 2

De fleste hjem er aflåste om natten. Denne bestemmelse er indført i loven, for at beskytte børn anbragt på en døgninstitution mod, at personer kommer ind på institutionen om natten og ikke for at sikre, at børnene ikke kan komme ud.

Derudover vil der være mulighed for at holde døre aflåst i kortere perioder i løbet af dagen, hvor det, ligesom i almindelige private hjem, er at foretrække for at holde uvedkommende ude. Det skal dog være muligt for de anbragte børn at låse døren op, hvis de ønsker at komme ud.

Stk. 3

Bestemmelsen fastslår, at der kan ske undersøgelse af barnets person eller opholdsrum. Der henvises i øvrigt til, § 8, hvor reglerne for en sådan undersøgelse er fastsat. En undersøgelse af barnets person eller opholdsrum er en meget indgribende foranstaltning. Barnet er også på dette område både beskyttet af § 72 i grundloven og FN's konvention om barnets rettigheder.

Stk. 4

Bestemmelsen fastslår, at der kan ske kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation. Dette er også en undtagelse fra de regler, der gælder i grundloven og FN's konvention om barnets rettigheder. I § 13 fastsætter inatsisartutlovsforslaget, i hvilke tilfælde og under hvilke forholdsregler, en afgørelse om kommunikationskontrol kan træffes.

Stk. 5

Bestemmelsen henviser til § 15, der hjemler adgangen til at træffe afgørelse om i en tilvænningsperiode at holde et barn tilbage, i op til 14 dage. Bestemmelsen gælder alene for ikke sikrede institutioner, hvor man ellers ikke har adgang til at forhindre et barn i at forlade en døgninstitution.

Til § 7

Bestemmelsen er en introduktion til hvilke regler, der gælder på sikrede døgninstitutioner.

En sikret døgninstitution er en døgninstitution, hvor der er mulighed for at have vinduer og yderdøre konstant aflåst.

På en sikret døgninstitution skal der igennem pædagogiske principper arbejdes hen imod resocialisering af barnet.

Til § 8

Stk. 1

Bestemmelsen fastsætter i hvilke situationer og under hvilke omstændigheder personalet på døgninstitutionerne må undersøge et barns person og opholdsrum for genstande, effekter, som barnet bl.a. af sikkerhedshensyn ikke må være i besiddelse af.

Stk. 2

Det er en forudsætning for undersøgelse af barnet eller den unges person eller opholdsrum, at andre og lempeligere midler har været forsøgt eller åbenbart vil være tilstrækkelige. Bestemmelsen fastsætter, at vurderingen af om indgrebet er uforholdsmæssigt, skal ske ud fra barnets oplevelse af situationen.

Stk. 3

Undersøgelsen foregår på en døgninstitution. Det er derfor vigtigt, at personalet på institutionerne har for øje, at barnet også skal opfatte undersøgelsen som et led i det pædagogiske arbejde på døgninstitutionen, og ikke som en straf eller krænkelse.

Stk. 4

Hvis det er nødvendigt, at undersøgelsen sker akut og det ikke er muligt at få talt med barnet inden undersøgelsen iværksættes, vil denne bestemmelse kunne finde anvendelse. Det kan

f.eks. være nødvendigt, hvis et barn får en overdosis af et stof og personalet ønsker at undersøge barnets værelse, så eventuelle stoffer ikke findes af andre børn på døgninstitutionen.

Stk. 5

Hvis en undersøgelse af et barns person skal ske straks af akutte årsager og der ikke er bemanning på døgninstitutionen til at to ansatte kan deltage i undersøgelsen, vil undersøgelsen kunne ske af en enkelt ansat.

Stk. 6-8

Bestemmelserne beskriver, hvornår lederen af en institution kan tilbageholde effekter, der er i barnets besiddelse. Samtidig regulere de, hvad lederen skal gøre med disse effekter.

Effekter der skal fjernes af ordens- og sikkerhedshensyn kan f.eks. være genstande, der kan anvendes til at skade andre personer med eller genstande, der kan anvendes til at udøve hærværk.

En liste over det der tilbageholdes skal udfærdiges, så barnet eventuelt kan få genstanden tilbage når barnet skal flytte fra døgninstitutionen eller det er blevet forsvarligt at give genstanden tilbage.

Genstande der ikke tilhører barnet, må døgninstitutionen umiddelbart godt inddrage. Dette både hvis genstandene tilhører døgninstitutionens og selvsagt også, hvis de er stjålne.

Til § 9

Med bestemmelsen foreslås det, at de sikrede døgninstitutioner skal kunne undersøge barnets opholdsrum, hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages. Det foreslås, at de sikrede døgninstitutioner skal kunne undersøge barnets opholdsrum ved starten af anbringelsen, før og efter besøg, samt før og efter fravær. Det foreslås, at der i disse situationer ikke kræves bestemte grunde til at undersøge barnets rum. Oprensningen af situationer, hvori afdelingen kan undersøge barnets opholdsrum uden særlige grunde, er udtømmende.

Til § 10

Med bestemte grunde sigtes bl.a. til de situationer, hvor personalet fx observerer, at der mangler bestik eller andre skarpe genstande i køkkenet, eller hvor der på værelset er ridset i væggen, og hvor det må formodes, at genstanden, med hvilken barnet har ridset, er skarp eller spids. Bestemte grunde kan også være i de tilfælde, hvor den unges handlemønstre vurderes at være væsentlig anderledes end normalt, og hvor personalet har en formodning om, at den unge er besiddelse af fx euforiserende stoffer. Der skal altså være tale om, at de formodede effekter kan skade barnet selv eller andre og at sikkerhedshensyn derfor kræver, at det sikres at barnets ikke (længere) er i besiddelse af de pågældende effekter.

Eksemplerne i bestemmelsen er ikke udtømmende.

Til § 11

Stk. 1

Særlige omstændigheder der kan tale imod, at barnet skal tilbydes at overvære undersøgelsen af barnets genstande i opholdsrummet eller efterfølgende straks have gennemgået undersøgelsen og dens resultat kan være, hvis det ikke er muligt på grund af barnets fysiske eller psykiske tilstand.

Stk. 2

Med ordet ”skabe” i bestemmelsen menes nagelfaste skabe, der ikke kan flyttes. Med ”kommoder” menes der løse kommoder, der kan flyttes rundt i rummet.

Til § 12

Stk. 1

Bestemmelsen fastsætter, hvad en undersøgelse af barnets person omfatter og hvordan den skal foretages.

Der må ikke ske indtrængen i det menneskelige legeme ved en sådan undersøgelse. Dette betyder f.eks., at den der bemyndiges til at foretage en undersøgelse godt må bede et barn åbne munden og løfte tunge, men personen må ikke selv komme fingrene ind i barnets mund.

Stk. 2

Hvis en undersøgelse af et barns person skal ske straks af akutte årsager og der ikke er bemanding på døgninstitutionen til at en person af samme køn som barnet kan foretage undersøgelse, vil undersøgelsen kunne ske af en ansat af et andet køn.

Til § 13

Alle børn, der har ophold i døgninstitutioner, herunder sikrede døgninstitutioner, er omfattet af denne bestemmelse. Bestemmelsen gælder således også for børn, der er idømt en straf, som de afsoner på en døgninstitution.

For unge i tilbageholdelsessurrogat på en sikret afdeling gælder herudover særlige regler, jf. inatsisartutlovsforslagets § 14.

Vurderingen af, hvorvidt det af hensyn til barnets trivsel eller udvikling er nødvendigt med en begrænsning af pågældendes kommunikation med personer uden for anbringelsesstedet, sker oftest i en dialog mellem anbringelsesstedet og den anbringende kommune.

Institutionen eller opholdsstedet kan ikke selv indføre husregler, der kontrollerer barnets mulighed for kontakt med omverdenen. Kontrol kan kun ske på baggrund af en afgørelse fra kommunalbestyrelsen i opholdskommunen.

Stk. 2-6

Disse bestemmelser beskriver fremgangsmåden ved kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, og hvem barnet, trods en afgørelse efter stk. 1, har adgang til ukontrolleret kommunikation med.

Til § 14

I stedet for, at barnet opholder sig i en anstalt, befinder barnet sig ved en surrogattilbageholdelse på en døgninstitution, der er bedre egnet til at tage sig af barnets behov og som generelt er et bedre miljø for barnet. Barnet har stadig en tilbageholdts rettigheder.

Politiet kan over for børn, hvis efterforskningen kræver det, modsætte sig, at barnet, der er anbragt i tilbageholdelsessurrogat, modtager besøg. Politiet kan også kræve, at besøg finder sted under kontrol. Politiet kan tillige forlange at gennemse og standse breve til eller fra barnet og forbyde, at barnet foretager telefonsamtaler eller har anden kommunikation med personer uden for anbringelsesstedet samt forlange, at telefonsamtaler og anden kommunikation overhøres.

Træffer politiet beslutning om kontrol, skal barnet underrettes om beslutningen, og han eller hun kan forlange, at beslutningen forelægges for retten til afgørelse. Retten kan efter retsplejelovens regler bestemme, at barnet, der har ophold i sikrede døgninstitutioner på det sociale område i stedet for tilbageholdelse, helt eller delvist afskæres fra kontakt med andre.

Stk. 2-4

Bestemmelserne beskriver hvem et barn omfattet af § 14 altid har adgang til ukontrolleret kommunikation med.

Stk. 5-6

Bestemmelsen regulerer politiets mulighed for kommunikationskontrol, hvor barnet er anbragt på den sikrede døgninstitution i stedet for tilbageholdelse i politiets varetægt. Politiet kan derfor af efterforskningsmæssige hensyn modsætte sig, at barnet kommunikerer ukontrolleret med omverdenen, dog bortset fra de i stk. 2-4 nævnte personer og institutioner.

En så indgribende foranstaltning vil dog altid kunne kræves forelagt for retten.

Kommunalbestyrelsen har ingen kompetence i relation til vurderingen af og beslutningen om omfanget af de indskrænkninger i rettigheder mv., der i medfør af retsplejelovens bestemmelser foretages overfor en tilbageholdt, der er surrogatanbragt.

Til § 15

Bestemmelsen foreslår, at børn på døgninstitutioner kan tilbageholdes i op til 14 dage i starten af anbringelsen. Det er vigtigt, at der sker en individuel vurdering af, hvor lang tid det pågældende barn har brug for at blive tilbageholdt i en tilvænningsperiode.

Fastholdelsen må alene ske ved, at barnet forhindres i at forlade døgninstitutionen eller døgninstitutionens område. Det er ikke muligt at aflåse døre osv.

Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at døgninstitutioner kan tilbageholde et barn i op til 14 dage i starten af anbringelsen, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling og det er væsentligt for imødekommelse af barnets særlige behov. Det kan være, at der f.eks. er behov for i starten af opholdet at bringe ro på barnet, at have mulighed for at oparbejde relationer mellem barnet og de voksne på døgninstitutionen eller ro til at motivere barnet til at indgå i socialpædagogisk behandling på institutionen.

En afgørelse om at tilbageholde et barn i de første 14 dage af anbringelsen, kan træffes igen, hvis et sammenbrud i anbringelsen betyder, at barnet skal overflyttes til en ny døgninstitution.

Afgørelsen om tilbageholdelse efter forslaget stk. 1, kan træffes i forbindelse med en afgørelse om anbringelse uden for hjemmet på en døgninstitution. Det gælder, både hvor der er givet samtykke til anbringelsen og ved anbringelser uden samtykke.

En afgørelse efter stk. 1 forudsætter, at en tilbageholdelse på op til 14 dage har væsentlig betydning for at imødekomme et barns særlige behov for støtte samt har afgørende betydning for den socialpædagogiske indsats, herunder at indgrebet står i rimeligt forhold til det, der opnås med indgrebet. At indgrebet har afgørende betydning for den socialpædagogiske indsats og for at imødekomme barnets særlige behov betyder, at den socialpædagogiske indsats alene kan finde sted, hvis barnet opholder sig på døgninstitutionen. F.eks., at det ikke vil være muligt at opbygge relationer til de ansatte, hvis barnet gentagne gange rømmer fra institutioner eller udebliver fra den socialpædagogiske behandling. Indgrebet i den pågældendes bevægelsesfrihed skal begrænses til det absolut nødvendige og må aldrig erstatte omsorg og pædagogisk bistand.

Til § 16

Af bestemmelserne i afsnit II, er denne bestemmelse den eneste, hvor det er en betingelse for afgørelsen, at barnet har en betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Det vil sige, at barnets psykiske udvikling ikke er på højde med jævnaldrende børn, og hvor dette er en varig tilstand. Det kan enten være på grund af en medfødt lidelse, eller en lidelse, der er erhvervet senere. Det vil eksempelvis være hjerneskadede børn, der er omfattet af bestemmelsens personkreds.

Alarm- eller pejlesystemer vil efter forslaget alene kunne anvendes, når der er en risiko for, at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide personskade. Risikoen for personskade skal være sandsynliggjort på det tidspunkt, hvor døgninstitutionen vurderer, at der kan være behov for at anvende et alarm- eller pejlesystem. Kendskabet til personen skal have vist, at pågældende er »dørsøgende«. Det er ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at barnet måske vil forlade døgninstitutionen og derved udsætte sig for en risiko, men

døgninstitutionen kan have konkret kendskab til, at den pågældende ofte forlader anbringelsesstedet, eller at den pågældende ofte bevæger sig mod et farligt område, som f.eks. fjelde og øde naturområder, veje og havneområder.

Kommunalbestyrelsen skal ved behandlingen af ansøgninger om iværksættelse af et personligt alarm- eller pejlesystem være opmærksom på, hvilken type skade, der forsøges undgået. Almindelige skader, som kan påregnes ved udendørs færdsel til fods som f.eks. fald på et sneglat fortov eller forvriddning af anklen på en ujævn vej er ikke tilstrækkeligt grundlag for at iværksætte anvendelse af et personligt alarm- eller pejlesystem.

Bestemmelsen i forslaget omhandler alene risikoen for personskade, hvilket ligeledes udelukker tilfælde, hvor der alene er risiko for materiel skade.

Ved vurderingen af, om der skal anvendes alarm- eller pejlesystemer, skal der udover hensynet til den fysiske sikkerhed også indgå hensynet til, om foranstaltningen giver barnet større udfoldelsesmuligheder og livskvalitet, end hvis overvågningen ikke blev etableret.

Inatsisartutlovsforslagets bestemmelse omhandler to former for systemer:

- 1) Alarmsystemer, der har til formål at advare servicepersonale eller andre, hvis et barn med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne forlader anbringelsesstedet og
- 2) pejlesystemer, der kan anvendes til at lokalisere et bortkommet barn. Det er med forslaget bestemmelse forudsat, at der er personale eller andre, der kan reagere på alarmerne. Formålet med den foreslåede bestemmelse er ikke at give mulighed for at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer i form af udstyr, der er egnet til kontinuerligt at overvåge et barns færden.

Det er efter forslaget en betingelse for anvendelse af alarm- og pejlesystemer, at der er tale om personlige systemer. Herved forstås, at systemerne kun må registrere den enkelte persons udgang eller færden uden for anbringelsesstedet. Det vil efter forslaget ikke være lovligt at anvende systemer, som kortlægger samtlige personers færden. En dørklokke eller lignende, som gør opmærksom på færdsel - indkommende og udgående - ved hoveddøren eller havedøren, er ikke registrering af beboernes færden.

Det vil kun i særlige tilfælde kunne besluttes at anvende et personligt alarm- eller pejlesystem. Afgørelsen om anvendelse af et sådant system skal i væsentlig grad kunne bidrage til at afværge risikoen for personskade. Anvendelse af personligt alarm- eller pejlesystem kun kan forekomme i tilfælde, hvor det ikke ved brug af mindre indgribende tiltag er muligt at sikre, at barnets færden og adfærd ikke medfører risiko for personskade for barnet eller andre

Ved behandling af ansøgninger om iværksættelse af anvendelse af et personligt alarm- eller pejlesystem bør det indgå i kommunalbestyrelsens beslutning om følgende punkter er tilstrækkeligt belyst af døgninstitutionen eller opholdsstedet:

- 1) foreligger den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne, f.eks. en lægeerklæring eller lignende,
- 2) hvorfor det med overvejende sandsynlighed kan forudsiges, at den pågældende ikke er i stand til at færdes uden for anbringelsesstedet på egen hånd og hvordan et personligt alarm- og pejlesystem kan bidrage til at afværge risikoen for personskade,
- 3) hvilke pædagogiske metoder, der har været forsøgt anvendt før indstilling om iværksættelse af foranstaltningen,
- 4) hvilke pædagogiske metoder, der sideløbende med foranstaltningen vil blive anvendt til at forsøge at gøre barnet i stand til at færdes uden for anbringelsesstedet på egen hånd,
- 5) den forventede periode, i hvilken foranstaltningerne vil være nødvendige og
- 6) om barnets synspunkter er tillagt passende vægt i overensstemmelse med den pågældendes alder og modenhed.

Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til periodens længde på baggrund af en konkret vurdering i hver enkelt sag.

Til § 17

Bestemmelsen fastsætter de tidsmæssige rammer vedrørende en foranstaltning efter § 16. Der kan ikke træffes afgørelse om tidsubegrænset anvendelse af alarm- eller pejlesystemer over for børn. På børneområdet er det ikke forventeligt, at der er tale om en permanent tilstand hos barnet, som alene forværres. Derimod skal der sammen med barnet arbejdes hen imod, at behovet for anvendelse af alarm- eller pejlesystemer ikke længere er der. På voksenområdet har man en sådan tidsubegrænset hjemmel, denne hovedsageligt møntet på demensramte personer.

Til § 18

Det er efter inatsisartutlovsforslaget en betingelse for anvendelse af alarm- og pejlesystemer, at der er tale om personlige systemer. Herved forstås, at systemerne kun må registrere den enkelte persons udgang eller færdens uden for anbringelsesstedet. Det vil efter forslaget ikke være lovligt at anvende systemer, som kortlægger samtlige personers færden. En dørklokke eller lignende, som gør opmærksom på færdsel - indkommende og udgående - ved hoveddøren eller havedøren, er ikke registrering af beboernes færden.

Det er ikke lovligt at overvåge barnets færden kontinuerligt med f.eks. en GPS.

Til § 19

Hver gang der iværksættes indgreb i den personlige frihed skal indbegrebet registreres og indberettes til kommunalbestyrelserne i opholdskommunen og hjemkommunen samt til Naalakkersuisut. Formålet med registrering og indberetning er, at tilsynet kan kontrollere, at reglerne om magtanvendelse overholdes. Samtidig orienteres samtlige aktører vedrørende barnet.

På baggrund af indberetningerne vurderer kommunalbestyrelserne og Naalakkersuisut, om der er behov for påtale eller anden form for opfølgning.

Ydmygende, hånende og nedværdigende behandling, jf. § 4, sidste pkt., vil også være ulovlig magtanvendelse og skal derfor også registreres og indberettes.

Stk. 2

Skemaerne skal som minimum indeholde de oplysninger der er angivet i §§ 20-22

Til § 20

Stk. 1

Bestemmelsen beskriver, hvordan tilladt fysisk magt skal registreres og indberettes.

Registreringen skal ske inden 24 timer, så episoden, der indberettes, er så klar som mulig i erindringen hos de involverede parter.

Stk. 2

Det er vigtigt at sikre, at et barn bliver hørt om en magtanvendelse rettet mod barnet. Dette er også et grundlæggende princip i FN's Konvention om barnets rettigheder.

Stk. 3

Formålet hermed er, at tilsynsmyndigheden på alle tidspunkter skal have adgang til alle registreringer af magtanvendelse på døgninstitutionen.

Stk. 4

Døgninstitutionens leder eller dennes stedfortræder skal inden 3 dage sende en kopi af indberetningsskemaet til opholdskommunen, hjemkommunen og Naalakkersuisut. Herved får myndighederne mulighed for hurtigt at følge op på magtanvendelsen enten i forhold til døgninstitutionen eller i forhold til barnet.

Naalakkersuisut fører tilsyn med og gennemgår skemaerne, jf. forslaget § 23. Tilsynet skal sikre, at indberetningerne er korrekte, dvs., om der er tale om tilladte fysiske magtanvendelser. Endvidere bør tilsynet vurdere, om der er grund til at følge op på magtanvendelserne. Årsager til at følge op på magtanvendelserne kan være, at nogle døgninstitutioner har særlig mange magtanvendelser, eller at det er over for specifikke børn, der anvendes fysisk magt.

Hvis tilsynet har kommentarer til hændelsen skal opholdskommunen også orienteres om dette. Opholdskommunen har allerede modtaget en kopi af indberetningsskemaet om magtanvendelse, hvorfor orientering eventuelt kan suppleres med, hvad der fra døgninstitutionen og tilsynet gøres for at følge op på indberetningen om magtanvendelse.

Til § 21

Stk. 1

Bestemmelsen beskriver, hvordan undersøgelse af barnets person eller opholdsrum skal registreres og indberettes.

Registreringen skal ske inden 24 timer, så episoden, der indberettes, er så klar som mulig i erindringen hos de involverede parter.

Stk. 2

Det er vigtigt at sikre, at et barn bliver hørt om en magtanvendelse rettet mod barnet. Dette er også et grundlæggende princip i FN's Konvention om barnets rettigheder.

Stk. 3

Formålet med denne bestemmelse er, at tilsynsmyndigheden på alle tidspunkter skal have adgang til alle registreringer af magtanvendelse på døgninstitutionen.

Stk. 4

Døgninstitutionens leder eller dennes stedfortræder skal inden 3 dage sende en kopi af indberetningsskemaet til opholdskommunen, hjemkommunen og Naalakkersuisut. Herved får myndighederne mulighed for hurtigt at følge op på magtanvendelsen enten i forhold til døgninstitutionen eller i forhold til barnet.

Lederens kommentarer kan bl.a. omfatte, om der på døgninstitutionen er særlige forhold, som gør sig gældende og/eller hvad anbringelsesstedet har gjort, for at nedbringe antallet af magtanvendelser.

Naalakkersuisut fører tilsyn med og gennemgår skemaerne, jf. forslaget § 23. Tilsynet skal sikre, at indberetningerne er korrekte, dvs. om forudsætningerne for at foretage undersøgelse af barnets eller den unges person eller opholdsrum er til stede. Endvidere skal tilsynet vurdere, om der er grund til at følge op på indberetningerne. Årsager til at følge op på magtanvendelserne kan være, at nogle døgninstitutioner i særligt stort omfang undersøger børns personer eller opholdsrum, at der er bestemte medarbejdere, som særligt benytter sig af undersøgelse, eller at undersøgelserne gentagne gange anvendes over for specifikke børn. Hvis tilsynet har kommentarer til hændelsen bør opholdskommunen også orienteres om dette. Opholdskommunen har allerede modtaget en kopi af indberetningsskemaet om magtanvendelse, hvorfor orientering eventuelt kan suppleres med, hvad der fra døgninstitutionen og tilsynet gøres for at følge op på indberetningen om magtanvendelse.

Til § 22

Bestemmelsen beskriver, hvordan ikke tilladt fysisk magt skal registreres og indberettes

Stk. 2

Bestemmelsen beskriver de oplysninger, der skal være en del af registreringen og indberetningen af den ikke tilladte magtanvendelse.

Stk. 3

Det er vigtigt at sikre, at et barn bliver hørt om en magtanvendelse rettet mod barnet. Dette er også et grundlæggende princip i FN's Konvention om barnets rettigheder.

Stk. 4

Bestemmelsen vedrører de særlige tilfælde, hvor magtanvendelse er ulovlig og vil kunne straffes efter regler i Kriminallov for Grønland. Det er ikke døgninstitutionen, der har pligt til at føre sagen videre til politiet, men Naalakkersuisut. Naalakkersuisut skal vurdere om der er grundlag for en anmeldelse. Det er herefter op til politiet at tage stilling til en evt. sigtelse

Stk. 5

Medarbejdere, der har overværet episoden eller har konkret viden herom, har en selvstændig pligt til at afgive forklaring til institutionens leder. Det er væsentligt, at disse forpligtelser præciseres over for alle medarbejdere.

Stk. 6

Hvis en medarbejder har informationer om episoden, som kan være med til at oplyse den yderligere, vil også denne medarbejder have pligt til at orientere døgninstitutionens leder om denne viden. Det kan være informationer medarbejderen har fået fortalt af andre ansatte eller børn, også selvom medarbejderen ikke er sikker på informationerne er rigtige.

Stk. 7

Bestemmelsen sikrer, at alle involverede parter får de relevante oplysninger.

I de situationer, hvor forældremyndighedsindehaveren/haverne ikke må få oplyst barnets opholdssted, er det vigtigt, at orienteringen af forældremyndighedsindehaveren/haverne sker uden, at det oplyses, hvor barnet opholder sig. Dette kan eventuelt ske gennem hjemkommunen.

Stk. 8

Bestemmelsen beskriver sagsgangen, hvor det er døgninstitutionens leder, der er den implicerede medarbejder.

Stk. 9

Hvis Naalakkersuisut har kommentarer til hændelsen skal opholdskommunen og forældremyndighedsindehaveren også orienteres om dette. Opholdskommunen og forældremyndighedsindehaveren er allerede af døgninstitutionens leder blevet orienteret om den ikke tilladte magtanvendelse, hvorfor orienteringen fra Naalakkersuisut eventuelt kan suppleres med, hvad der fra Døgninstitutionen og Naalakkersuisut gøres for at følge op på indberetningen om magtanvendelse.

Driftsmæssige konsekvenser kan f.eks. være at flytte en medarbejder fra en afdeling på døgninstitutionen til en anden afdeling eller at afskedige en medarbejder.

Institutionens leder og den/de implicerede medarbejdere vil blive orienteret pr. brev om afgørelsen. På selvejende døgninstitutioner vil Naalakkersuisut alene have de beføjelser, der fremgår af driftsaftalen mellem Naalakkersuisut og den pågældende selvejende institution. Hvor Naalakkersuisut ikke har et direkte ansættelsesforhold med personalet på døgninstitutionen, vil Naalakkersuisut således heller ikke kunne udøve personalemæssige konsekvenser.

Til § 23

Det er Naalakkersuisut der fører tilsyn med døgninstitutionerne.

Stk. 2

Det er vigtigt, at der følges op på magtanvendelsesindberetningerne. Derfor er Naalakkersuisut forpligtet til at følge udviklingen i magtanvendelsen.

Til § 24

Denne bestemmelse omfatter ikke afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen, men klager over behandlingen i døgninstitutioner som f.eks. manglende indberetning af magtanvendelsesepisoder. Det er de almindelige forvaltningsretlige regler der afgør, hvem der er klageberettiget.

Til § 25

Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen har pligt til at oplyse en klage jf. § 24. Bestemmelsen fastsætter hvordan en sådan sagsoplysning skal foregå.

Stk. 1

Naalakkersuisut skal udtale sig som tilsynsmyndighed.

Stk. 2

Så snart lederen kan komme til at tale med de involverede personer, skal lederen indlede en undersøgelse. Det er vigtigt, at det sker så hurtigt som muligt, så episoden er frisk i hukommelsen på de involverede.

Til § 26

Klagen skal indbringes efter reglerne i inatsisartutlov om socialvæsenets styrelse og organisation § 8.

Til § 27

Denne bestemmelse skal sikre, at barnet og forældremyndighedsindehaverne ved, hvilke rettigheder de har og hvordan personalet på døgninstitutionen skal forholde sig til magtanvendelse overfor barnet. Det er således lederen af døgninstitutionens pligt at sikre dette.

Eventuelle børnebisiddere eller repræsentanter har i sagens natur også ret til at modtage denne information.

I de situationer, hvor forældremyndighedsindehaveren/haverne ikke må få oplyst barnets opholdssted, er det vigtigt, at orienteringen af forældremyndighedsindehaveren/haverne sker uden, at det oplyses, hvor barnet opholder sig. Dette kan eventuelt ske gennem hjemkommunen..

Til § 28

Folketingets § 71-tilsyn, der er nedsat i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, om tilsyn med personer, der er underkastet administrativ frihedsberøvelse. Tilsynet kan ikke træffe afgørelser, men alene give udtryk for sin vurdering af forholdene for de administrativt frihedsberøvede. Vurderingen kan blandt andet have form af kritiske bemærkninger, anbefalinger og henstillinger. Der skal også ske underretning, hvis der er givet samtykke til anbringelsen. Tilsynets behandling af en sag kan give anledning til, at en institution får besøg af tilsynet, som på baggrund heraf offentliggør en rapport om tilsynets vurdering af forholdene på institutionen.

Til § 29

Gennemgang og håndtering af reglerne om magtanvendelse bør indgå i introduktionen af alle nye medarbejdere.

Til § 30

Stk. 1

Det overordnede formål med bestemmelserne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten er at begrænse magtanvendelsen mest muligt. Det er kun de indgreb, der er absolut nødvendige for at undgå personskade, der lovligt kan iværksættes.

Da formålet først og fremmest tilgodeses gennem pædagogiske, omsorgsmæssige og plejemæssige virkemidler, er der i forbindelse med de enkelte betingelser knyttet bemærkninger om pædagogiske, omsorgsmæssige eller plejemæssige forhold, der tilgodeser formålet.

Inden man skrider til tvangsmæssige foranstaltninger efter §§ 31-36, skal man altid have forsøgt at undgå personskade uden brug af tvang. I medfør af § 3 omfatter reglerne om magtanvendelse de situationer, hvor den pågældende ikke samtykker. Dvs. i situationer, hvor der foreligger passivitet, og i situationer, hvor den pågældende aktivt modsætter sig foranstaltningen. Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten er generelt en undtagelse, som aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Almindelige pædagogiske virkemidler træder altid i stedet for anvendelse af fysisk magt, og det ønskede samarbejde, resultat eller mål skal derfor så vidt muligt opnås ad frivillighedens vej. Passivitet må ikke forveksles med frivillig medvirken. Allerede når den pågældende forholder sig passivt, er det derfor nødvendigt at være opmærksom på de særlige betingelser for at iværksætte de enkelte foranstaltninger.

Det fremgår af FN's handicapkonvention artikel 12, nr. 3, at deltagerstaterne skal træffe passende foranstaltninger til at give personer med handicap adgang til den støtte, de måtte have behov for til at udøve deres retlige handleevne. Derfor er det vigtigt, at der i forbindelse med udøvelsen af den daglige pleje, til personer med handicap, er fokus på det enkelte individs holdninger og ønsker også selvom de ikke umiddelbart er i stand til at udtrykke dem.

Stk. 2

Hvis et indgreb i selvbestemmelsesretten er absolut nødvendigt for at undgå personskade, er det en betingelse, at man forsøger med den form for tvang, der konkret er den mindst indgribende, men samtidig tilstrækkelige, jf. § 30 stk. 2. Bestemmelsen understreger således, at der gælder et forbud mod at anvende en mere indgribende foranstaltning, hvis en mindre indgribende foranstaltning er tilstrækkelig.

Anvendelsen af tvangsmæssige foranstaltninger skal også stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Hvis en borger ofte i bestemte situationer er truende eller voldelig over for andre beboere eller personale, f.eks. ved spisning, bør man forsøge at finde frem til årsagen til episoderne og i en periode f.eks. spise alene med borgeren, således at fastholdelse som udgangspunkt undgås.

Princippet om altid at vælge den mindst indgribende foranstaltning gælder generelt, men er specielt indarbejdet i reglerne om magtanvendelse i inatsisartutlovforslaget. Ved at medtage mindsteindgrebsprincippet i loven, præciseres betydningen, ligesom den vægt, hvormed princippet indgår i afgørelser, øges.

En beboer med demens i eksempelvis en plejebolig kan være i stand til at gå ture alene i haven eller i umiddelbar nærhed af boligen. Men kommer beboeren for langt væk, bliver vedkommende forvirret eller mister orienteringen og kan dermed blive til fare for sig selv. Kan dette problem løses ved at udstyre vedkommende med et personligt alarm- eller

pejlesystem, således at personalet bliver opmærksomt på, hvornår den pågældende går og kan opspore vedkommende igen, er der tale om et mindre indgreb end f.eks. tilbageholdelse i boligen, som derfor ikke vil være lovligt.

Magtanvendelsen vil altså kunne begrænses ved brugen af et personligt alarmsystem, som også kan bruges som kaldeanlæg. Kan beboeren motiveres til at benytte alarmen som kaldeapparat, er formålet opnået ad frivillighedens vej, jf. § 30 stk.1, og forholdet falder uden for de situationer, som er omfattet af reglerne om magtanvendelse, jf. § 3.

Hvis beboeren med demens ikke direkte modsætter sig, kan vedkommende udstyres med systemet i henhold til § 31 stk. 3.

Man kan som udgangspunkt ikke lovligt tilbageholde en beboer, som alene udtrykker ønske om at forlade sin bolig, herunder en plejebolig. Princippet er udtryk for et proportionalitetsprincip. Det er derfor en forudsætning for at iværksætte et indgreb lovligt, at indgrebet altid i den givne situation skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået, og at den tidsmæssige udstrækning skal begrænses mest muligt, jf. § 30 stk.3.

Stk. 3

Er det efter en konkret vurdering ikke muligt at undgå (yderligere) personskaade uden at gribe ind i selvbestemmelsesretten, skal det ske så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, jf. § 30 stk. 3. I afvejningen indgår hensynet til, at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe mod hverken den pågældende eller andre tilstedeværende for at undgå personskaade.

Stk. 4

Bestemmelsen pålægger kommunalbestyrelsen og de ansatte, der har den daglige kontakt med de omfattede borgere, at den enkelte borger vurderes individuelt.

Til § 31

Stk. 1

Når der træffes afgørelse om anvendelse af alarm eller pejlesystemer og de særlige døråbnere evt. kombineret med en afgørelse om tilbageholdelse i boligen, sker det primært af hensyn til den pågældendes sociale tryghed og sikkerhed.

Anvendelsen af personlige alarm- eller pejlesystemer gælder både i bo- og/eller dagtilbud samt i eget hjem. Men det er forudsat, at der er personale eller andre, der kan reagere på alarmen.

Alarm- eller pejlesystemer kan alene anvendes, når der er en risiko for, at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide personskaade. Dette indebærer, at man med kendskab til

den enkelte borger og vedkommendes livshistorie med overvejende sandsynlighed kan forudsige, at den pågældende ikke vil være i stand til at overskue at forlade boligen på egen hånd pga. manglende forståelse for f.eks. trafikale eller geografiske forhold.

Personskade kan eksempelvis være følgerne af at blive påkørt af biler, cykler og busser. Det kan også være følgerne af at falde i søer, sumpe og havnebassiner, eller falde ned fra broer eller følger af vejrlig som f.eks. forfrysninger. Risikoen for personskade skal være dokumenteret på det tidspunkt, hvor anvendelsen af alarmsystemerne kommer på tale. Kendskabet til borgeren skal have vist, at pågældende er »dørsøgende«. Det er ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at den pågældende måske vil forlade boligen og derved udsætte sig for en risiko.

Der skal f.eks. foreligge en konkret viden om:

- at den pågældende ofte forlader boligen, eller
- at den pågældende ofte bevæger sig mod et farligt område, som f.eks. fjelde og øde naturområder, veje og havneområder.

Betingelserne vil normalt ikke være opfyldt, hvis den pågældende ofte forlader boligen og følger en kendt og sikker rute. Det kan f.eks. være til den tidligere bolig, hvor pågældende ikke skal passere stærkt trafikerede områder.

Brug af alarm- og pejlesystemer er også betinget af en risiko for, at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide personskade. Der er derfor ikke tale om de skader, som almindeligvis kan påregnes ved udendørs færdsel til fods som f.eks. fald på et sneglat fortov eller forvridding af anklen på en ujævn vej.

Reglen omhandler alene risikoen for personskade, hvilket udelukker tilfælde, hvor der alene er risiko for materiel skade. Tilfælde, hvor en borger f.eks. forsøger at trænge ind i en tidligere bolig og derved forvolder materiel skade, er ikke omfattet. Ved vurderingen af, om der skal anvendes alarm- eller pejlesystemer, skal udover hensynet til den fysiske sikkerhed indgå hensynet til, om foranstaltningen giver borgeren større udfoldelsesmuligheder og livskvalitet, end hvis overvågningen ikke blev etableret.

Alarm- eller pejlesystemer

Bestemmelsen omhandler to former for systemer:

- alarmsystemer, der har til formål at advare det sociale servicepersonale eller andre, f.eks. pårørende eller naboer, hvis en borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne forlader boligen, og
- pejlesystemer, der kan anvendes til at lokalisere en bortkommen borger.

I stk. 2 og 4, er der foretaget en afgrænsning af de systemer, som lovligt kan anvendes for at begrænse eller holde øje med den enkeltes udgang fra boligen.

Det er derfor ikke lovligt at anvende:

- systemer, som kontinuerligt overvåger den enkelte i eller uden for boligen, såsom videokameraer eller lignende,
- kodelåse, der forudsætter indtastning af en særlig kode for, at døren kan åbnes, når beboeren ikke har forudsætninger for at indtaste koden,
- aflåsning af udgangsdøren med henblik på at tilbageholde beboeren i boligen.

Der er ikke tale om et generelt forbud mod aflåsning af hoveddøre. Det afgørende er, at uvedkommende kan komme ud, når han eller hun ønsker det. At låse en borger inde er ensbetydende med frihedsberøvelse, hvilket der er et generelt forbud imod, hvis det ikke har hjemmel i lov, jf. grundlovens § 71. Der er således intet i regelsættet, der forbyder aflåsning indefra af hoveddøre i det omfang, man normalt holder disse døre låste i almindelig beboelse for at forhindre tyveri eller besøg af uvedkommende. Dette gælder både i dag- og nattetimer.

Stk. 2

Det er en betingelse for anvendelse af alarm og pejlesystemer, at der er tale om personlige systemer. Herved forstås, at systemerne kun må registrere den enkelte beboers udgang fra boligen eller færden uden for boligen. Det er ikke lovligt at anvende systemer, som kortlægger samtlige beboeres færd. En dørklokke eller lignende, som gør opmærksom på færdsel - indkommende og udgående - ved hoveddøren, er ikke registrering af beboernes færd.

Stk. 3

Bestemmelsen fastsætter, at en borger, der er omfattet af personkredsafgrænsningen i § 3, og hvis nedsatte psykiske funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse – f.eks. en borger med demens - anvendes personlige alarm- eller pejlesystemer uden forudgående myndighedsafgørelse, med mindre den pågældende direkte modsætter sig anvendelsen.

Baggrunden for bestemmelsen er, at det for borgere med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne nedsættelse på grund af en demens kan være vanskeligt at opnå et informeret samtykke, og at tilstanden samtidig over tid ikke forbedres grundet sygdommens fremadskridende karakter.

Alarm- eller pejlesystemet kan medvirke til, at en borger med demens kan findes, inden han eller hun risikerer at komme til skade. Formålet er således ikke at overvåge, hvad den pågældende foretager sig, men derimod at medvirke til, at borgeren med demens kan opretholde sin bevægelsesfrihed, samtidig med, at det er muligt at forhindre, at den pågældende forvilder sig bort og dermed udsætter sig selv for skade.

Anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer eller andre teknologiske redskaber må ikke erstatte den socialpædagogiske indsats eller tjene som erstatning for den direkte kontakt mellem borgeren med demens og personalet.

Hvis en borger med demens modsætter sig at bære et personligt alarm- eller pejlesystem, vil evt. afgørelse om, at pågældende alligevel skal udstyres med et sådant, kræve en myndighedsafgørelse af kommunalbestyrelsen. For at der kan træffes afgørelse efter § 31 stk. 3, 2. pkt., skal der foreligge den fornødne dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne (demens) og for den indsats, der i øvrigt udøves, samt pårørendes, herunder en eventuel værger, bemærkning til foranstaltningen. Afgørelse om anvendelse af et personligt alarm- eller pejlesystem over for borgere med demens, der modsætter sig brugen, vil henset til sygdommens fremadskridende karakter kunne træffes uden tidsbegrænsning, jf. § 31, stk. 3, 3. pkt.

At en afgørelse om anvendelse af alarm- eller pejlesystemer kan gøres tidsubegrænset betyder ikke, at kommunalbestyrelsen ikke løbende skal påse, at betingelserne for at opretholde beslutningen er til stede. Vurderes det derfor, at de materielle betingelser for at opretholde en beslutning om anvendelse af alarm- eller pejlesystem ikke længere er til stede, skal beslutningen ophæves.

Stk. 4

Kommunalbestyrelsen kan i visse særlige situationer, når alt andet forgæves har været forsøgt, anvende særlige døråbnere. Der kan f.eks. være tale om dobbelte dørgreb, dobbelttryk for døråbning og lignende for at forhindre eller vanskeliggøre, at visse borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne går ud og udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade.

Stk. 5

Der må ikke anvendes egentlige aflåsningssystemer. Der kan eksempelvis være tale om farefyldte trafikale forhold, særlige naturområder, hvor den pågældende kan blive væk eller vejrforhold (voldsom kulde eller varme), som vil kunne begrunde at disse midler bringes i anvendelse, når andre og mindre indgribende foranstaltninger forgæves har været forsøgt afprøvet.

Muligheden for at anvende af særlige døråbnere ved yderdøren ændrer således ikke på det forhold, at de i den forbindelse mindre indgribende foranstaltninger i form af alarm- eller pejlesystemer først forgæves skal være afprøvet inden, der sættes ind med den mere indgribende foranstaltning i form af en særlig døråbner. Det vil således være hensigtsmæssigt, hvis botilbud m.v. fysisk indrettes således, at personalet let kan overskue, om en borger, der ikke kan klare sig selv på egen hånd, er ved at forlade stedet, så man i tide kan træffe de nødvendige forholdsregler.

Til stk. 6.

Alle, der ikke kan betjene de særlige døråbnere, skal have den nødvendige hjælp hertil, medmindre der er tale om en borger, som er omfattet af bestemmelsen om tilbageholdelse i boligen.

Til § 32

Stk. 1

Bestemmelsen giver adgang til akut at anvende magt i form af at fastholde en borger eller føre denne borger til et andet lokale, når dette er nødvendigt for at undgå, at pågældende skader sig selv, eller når der i konfliktsituationer er risiko for, at pågældende skader andre.

Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at føre en person til et lokale med aflåst dør, da dette vil være ensbetydende med frihedsberøvelse.

Magtanvendelse i form af at fastholde eller at føre en person til et andet lokale skal altid kombineres med tryghedsskabende initiativer. Generelt gælder det, at en hurtig, forebyggende indsats med beroligelse og afledning ofte vil kunne hindre, at tilspidsede situationer opstår. Da en beslutning om at anvende fastholdelse i sagens natur altid skyldes en akut opstået situation, vil det således i praksis være det kommunale, regionale eller privatansatte personale, der træffer den konkrete beslutning om indgrebet.

Magtanvendelse i form af fastholdelse er tilladt i situationer, hvor der er risiko for, at pågældende skader sig selv, eller der i konfliktsituationer er risiko for, at den pågældende skader andre beboere (f.eks. ægtefælle) i husstanden, andre beboere i boformen, personale eller andre personer.

Risikoen skal være nærliggende og skal indebære, at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Hvis en person er truende over for andre, skal der tages hensyn til disse. Har personen f.eks. kort forinden været voldelig, og er personen stadig stærkt ophidset, kan der være nærliggende risiko for, at den pågældende vil gribe til vold igen.

Hensynet til de andre beboere kan i den konkrete situation indebære, at denne person bør holdes fast og evt. føres til et andet lokale. Det er ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at den pågældende vil foretage sig noget, der kan udsætte personen selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Der skal i den konkrete situation være en reel og begrundet risiko for, at vedkommende vil foretage sig handlinger, der kan føre til, at personen skader sig selv eller andre.

Det er således ikke tilstrækkeligt til at bringe bestemmelsen i anvendelse, at en person skubber eller tjatter til en anden. Verbale trusler er heller ikke i sig selv nok til at udgøre en risiko.

Eksempler på væsentlig personskade er brækkede lemmer, hjernerystelser, kraniebrud, tabte eller løse tænder, snitsår og kvæstelser opstået enten ved grov fysisk vold eller ved brug af

skarpe instrumenter som knive, sakse m.v. eller andre redskaber. Væsentlig personskade kan også være forgiftningstilstande, forbrændinger og bid.

Magtanvendelse i form af fastholdelse kan derfor ikke lovligt finde sted i de tilfælde, hvor risikoen for personskade kan afværges på andre og mindre indgribende måder.

At indgrebet er absolut påkrævet for at undgå personskade indebærer, at den pågældende er insisterende og vedholdende i sin udtryksform. Alle andre, og mindre indgribende metoder og midler skal have vist sig nyttesløse, ligesom det er en forudsætning, at pågældende ikke viser tegn til at ville ændre adfærd.

Hvis en borger f.eks. kontinuerligt slår hovedet ind i væggen, og den pågældende ikke holder op, selvom personalet har forsøgt at berolige vedkommende ved at tale med ham eller hende, ved at henlede opmærksomheden på noget andet, ved at forsøge at motivere vedkommende til at holde op eller ved at skælde ud, og er der risiko for væsentlig personskade, hvis den pågældende fortsætter, kan det være nødvendigt at fastholde f.eks. hoved og arme.

Til § 33

Stk. 1

Bestemmelsen handler først og fremmest om den enkeltes selvbestemmelsesret set i lyset af vedkommendes værdighed. I hygiejnesituationer handler det om at sørge for at varetage borgerens grundlæggende behov med respekt, herunder set i forhold til personens selvværd og livsførelse.

Stk. 2

Ved fysisk magt forstås f.eks. fastholdelse ved, at personalet holder personen fast, så tandbørstning kan ske.

Stk. 3

Det skal i kommunalbestyrelsens afgørelse præciseres, hvilke konkrete hygiejneforhold afgørelsen omfatter, og hvor intens fastholdelsen må være i forhold til den konkrete person.

Stk. 4

Der må ikke bruges hjælpemidler til fastholdelsen, og intensiteten må ikke få karakter af et legemligt overgreb. I de tilfælde, hvor der er truffet afgørelse om, at det er tilladt at anvende fysisk magt i en begrænset periode, bør personalet få supervision af en socialfaglig konsulent, så der udvikles og indarbejdes metoder til den faglige handlingsplan for, hvordan hygiejnen kan gennemføres uden magtanvendelse.

Derudover er det nødvendigt, at ledelsen af det personale, som varetager den daglige omsorg for borgeren, giver anvisninger til personalet om, hvordan arbejdet skal tilrettelægges, så fysisk magtanvendelse undgås.

Ændring af rutiner kan ofte medvirke til at undgå brug af magt – f.eks. at der ikke skal fortages bad eller tandbørstning på en bestemt tid, men at der i stedet tages hensyn til den enkeltes behov.

Fysisk støtte, som har til formål at modvirke effekten af rykvisse kramper, spasticitet etc. eller som har til formål at berolige, betragtes ikke som magtanvendelse.

Stk. 5

Fysisk magt efter denne bestemmelse vil kunne tillades i en tidsperiode på indtil 3 måneder med mulighed for forlængelse op til 6 måneder.

Tidbegrænsningen er indsat, da det er vigtigt, at der sideløbende arbejdes med borgeren og opnår den ønskede hygiejne gennem samarbejde med borgeren. Denne bestemmelse er ikke en permanent løsning på problemet.

Stk. 6

Hvis den pågældendes tilstand senere forværres eller den psykiske funktionsevne nedsættes på ny, vil der igen kunne træffes afgørelse om magtanvendelse efter denne bestemmelse.

Der er her tale om borgere, der har meget brug for hjælp, og hvor det er mindre realistisk, at fremme hygiejneforholdene den enkelte.

Til § 34

Bestemmelsen i giver adgang til ved fysisk magt at fastholde en borger for at hindre denne i at forlade boligen eller for at føre vedkommende tilbage til boligen.

Boligen omfatter foruden den individuelle bolig, også de fælles opholdsområder i tilknytning til boligen samt dagtilbud m.v.

Stk. 1

Bestemmelsen henviser til 31, stk. 4. Heraf fremgår betingelserne for at anvende de særlige døråbnere. § 34 giver adgang til, at der kan træffes afgørelse om, at personalet eller andre kan tilbageholde en borger, når man - eventuelt ved hjælp af alarmsystemet - bliver opmærksom på, at vedkommende har forladt boligen eller er ved at forlade boligen og dermed bringer sig i en farefuld situation. Det derfor de samme betingelser som for § 31, stk. 4, der skal være gældende, førend man kan anvende reglerne efter denne bestemmelse.

Anvendelse af fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre vedkommende i at forlade boligen eller for at føre vedkommende tilbage til boligen kan alene anvendes, når der foreligger en nærliggende risiko, for at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade.

Der skal f.eks. foreligge en konkret viden om:

- at personen ofte forlader boligen, og/eller
- vedvarende udtrykker ønske om at forlade boligen.

Det er således ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at borgeren vil forlade boligen og derved udsætte sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade.

Der er ikke hjemmel til at føre borgeren tilbage til et lokale med låst dør. Fysiske indgreb i form af at føre en borger tilbage skal kombineres med tryghedsskabende initiativer m.v. og forudsætter således altid, at der er personale eller andre tilstede, som kan yde denne hjælp. Anvendelsesområdet for § 34 er begrænset til de tilfælde, hvor tilbageholdelse i boligen er absolut påkrævet for at afværge en nærliggende risiko for personskade. Denne betingelse medfører, at anvendelse af fysisk magt for at tilbageholde en borger i boligen ikke kan anvendes, hvor risikoen kan afværges på andre måder, som er mindre indgribende, jf. mindsteindgrebsprincippet.

De situationer, hvor en borger er ved at forvilde sig ud af boligen, og hvor personalet kan tilbageholde borgeren uden at anvende magt, er ikke omfattet af § 34. Det afgørende er således ikke det, at borgeren vil gå, men de synliggjorte risici, der er forbundet med at gå på tidspunkter, hvor der ikke er mulighed for ledsagelse.

Stk. 2

Der kan f.eks. være tale om en kortere periode i forbindelse med tilvænning til ændret medicinering, til ændrede ydre forhold eller en ganske kort venteperiode i forbindelse med, at Det Sociale Ankenævn har truffet afgørelse om optagelse i et botilbud uden samtykke, i det omfang betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Da behovet kan ændre sig i forhold til den enkeltes helbredstilstand og oplevelse af fortrolighed med omgivelserne, skal det løbende vurderes, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Den pågældende kan tilpasse sig hurtigere til nye omgivelser end forventet eller f.eks. påbegynde diverse aktiviteter, som mindsker eller fjerner behovet for tilbageholdelse.

Til § 35

Bestemmelsen har navnlig praktisk betydning for personer, der foruden at have en nedsat psykisk funktionsevne også har en nedsat fysisk funktionsevne

Stk. 1

Hvis en borger f.eks. har mistet evnen til at gå, men til trods herfor til stadighed forsøger at gå med benbrud og andre skader til følge, vil man med hjemmel i bestemmelsen kunne anvende fastspænding som beskyttelse. Det samme gælder, hvis en person med nedsat psykisk funktionsevne også lider af hyppige kramper, spasmer eller andre ufrivillige kraftige bevægelser og dermed er i fare for at falde. Denne form for fastspænding omfatter ikke fiksering.

Beskyttelsesmidler i form af bløde stofseler efter § 35 kan alene bruges for at hindre fald.

Ved anvendelse af en foranstaltning efter § 35 vil der være tale om, at hensynet til den pågældendes sociale tryghed, herunder sikkerhed, er vurderet vigtigere end hensynet til selvbestemmelsesretten.

Beskyttelsesmidler i form af fastspænding med stofseler for at forhindre fald kan alene anvendes, når der er nærliggende risiko, for at borgeren udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade. Det er ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at den pågældende kan komme til at foretage sig noget, der kan medføre, at han eller hun udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade. Der skal derimod foreligge en konkret viden om, at den pågældende enten ofte har forsøgt at udføre handlinger, der kan indebære en risiko for fald og deraf følgende personskade, eller ofte plages af kramper spasmer og lignende, som medfører risiko for væsentlig personskade. Væsentlig personskade kan bl.a. være brækkede lemmer, kraniebrud, hjernerystelse, tabte eller løse tænder m.v. Derimod kan f.eks. en mindre forstuvning i denne sammenhæng ikke opfattes som væsentlig personskade. Den væsentlige personskade skal dog individuelt vurderes ud fra den pågældendes helbredstilstand.

Beskyttelsesmidler kan alene anvendes i de tilfælde, hvor det er absolut påkrævet for at afværge en nærliggende risiko for væsentlig personskade. Det følger af mindsteindgrebsprincippet, at beskyttelsesmidler ikke lovligt kan anvendes, hvis risikoen kan afværges ved brug af andre og mindre indgribende metoder. Der skal således være tale om en konkret risiko for personskade, som det ikke er lykkedes at afværge ad mindre indgribende veje, og som det af hensyn til at undgå væsentlig personskade, er nødvendigt at forhindre.

Stk. 2

Da behovet kan ændre sig i forhold til den enkeltes helbredstilstand, skal det løbende vurderes, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Til § 36

Stk. 1

Naalakkersuisoq for Familie har efter § 42, stk. 1, hjemmel til at træffe afgørelse om, at en person skal optages i et botilbud uden dennes samtykke. Afgørelsen kan alene træffes efter indstilling fra kommunalbestyrelsen, jf. § 36, stk. 1.

Bestemmelsen finder anvendelse i tilfælde, hvor en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne bor i en almindelig bolig - lejebolig, andelsbolig eller ejerbolig - og det vurderes uforsvarligt ikke at sørge for flytning til et botilbud m.v. Bestemmelsen vil dog også skulle anvendes i situationer, hvor en borger allerede er visiteret til et botilbud, men efterfølgende får behov, der ikke kan dækkes her.

Begrebet flytning omfatter således flere situationer. Der kan for det første være tale om, at der visiteres fra en oprindelig bolig til et botilbud. Dernæst kan der være tale om situationer, hvor der visiteres fra ét botilbud til et andet og særligt indrettet botilbud. Endelig er der de

situationer, hvor den pågældende flyttes til/fra en skærmet enhed inden for samme bebyggelse.

Der er opstillet en række meget strenge betingelser for at anvende reglen om optagelse i botilbud m.v. uden samtykke, da der er tale om den mest indgribende sociale foranstaltning i forhold til voksne. Det er derfor forudsat, at reglen kun anvendes i få og enkeltstående tilfælde.

Det er en betingelse, at flytningen er absolut påkrævet for, at borgeren kan få den nødvendige hjælp, og at hjælpen ikke kan gennemføres i den hidtidige bolig. Denne vurdering tager alene hensyn til den enkeltes behov for hjælp og hensynet til, hvor den enkelte bedst muligt kan modtage den nødvendige hjælp.

Den nødvendige hjælp er den hjælp, borgeren efter en faglig vurdering har behov for som følge af den nedsatte psykiske funktionsevne. Hjælpen kan f.eks. bestå i hjælp til personlig pleje og hygiejne, sygepleje og omsorg eller lægeligt tilsyn eller behandling.

At flytningen er absolut påkrævet for at yde den nødvendige hjælp indebærer, at hjælpen efter en konkret og faglig vurdering ikke kan ydes forsvarligt på en anden og mindre indgribende måde.

Kan behovet opfyldes ved f.eks. at ændre boligens indretning, tilrettelægge hjemmehjælp og dag- eller andre tilbud mere hensigtsmæssigt eller ved at stille hjælpemidler til rådighed, er flytningen ikke absolut påkrævet.

Hensynet til kommunalbestyrelsens udnyttelse af ressourcer og tilrettelæggelse af de sociale tilbud m.v. indgår ikke i vurderingen. Kan en risiko for væsentlig personskade således afhjælpes på en anden mindre indgribende måde end ved flytning, er der ikke hjemmel i 36, stk. 1, til at flytte en borger mod pågældendes vilje.

For at en flytning kan anses som lovligt iværksat, er det en betingelse, at det er uforsvarligt at undlade flytning, idet borgeren kan blive udsat for væsentlig personskade, hvis ikke den nødvendige hjælp ydes. Det er således en betingelse, at pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger og derfor udsætter sig for væsentlig personskade.

Det centrale i denne vurdering er hensynet til borgerens helbredstilstand. Betingelsen forudsætter, at der er risiko for, at den pågældende som følge af den nedsatte psykiske funktionsevne udsætter sig for væsentlig personskade ved at forblive i den hidtidige bolig.

Der kan f.eks. være tale om risiko for at brænde inde som følge af uforsvarlig omgang med ild eller elektriske installationer. Det kan være risiko for medicinforgiftning, fordi borgeren ikke selv kan dosere medicin. Det kan være risiko for livstruende tilstande, fordi den pågældende ikke husker at eller ikke vil tage livsvigtig medicin. Det kan være risiko for fysiske kvæstelser, fordi den pågældende foruden den nedsatte psykiske funktionsevne desuden har en nedsat fysisk funktionsevne.

Risikoen skal være reel og ikke kun hypotetisk. Dvs. der skal være en vis sandsynlighed for, at borgeren kommer ud for væsentlig personskade.

Risiko for »væsentlig personskade« omfatter kun de tilfælde, hvor borgeren selv er udsat for den nævnte risiko. Det er ikke tilstrækkeligt, at naboer eller andre føler sig truet eller generet

af den pågældende. Det er heller ikke tilstrækkeligt, at pårørende føler sig utrygge ved, at borgeren bor, som han eller hun har valgt at bo.

Hensynet til samlelever eller ægtefælle skal også indgå i den samlede afvejning

Stk. 2

Betingelserne for flytning, jf. stk. 2, er lempeligere for så vidt angår borgere, der ikke modsætter sig flytning, men som heller ikke er i stand til at give et informeret samtykke på grund af en erhvervet mental svækkelse. Det er en betingelse, at der er tale om en fremadskridende lidelse, som det f.eks. kan ses ved fremskreden demens. Det er endvidere en betingelse, at ophold i et botilbud, herunder et andet botilbud med tilknyttet service, er påkrævet for, at borgeren kan få den nødvendige hjælp, samt at det i det konkrete tilfælde vurderes mest hensigtsmæssigt for den pågældende at flytte til det pågældende botilbud m.v. Det er desuden en betingelse for flytning uden samtykke, at den beskikkede værge kan tiltræde kommunalbestyrelsens afgørelse om flytning. Værgen, som typisk vil have et indgående kendskab til borgeren, og kommunalbestyrelsen vurderer, om borgerens særlige pleje- og omsorgsbehov, som følge af den erhvervede mentale svækkelse, nødvendiggør en flytning, når de i stk. 2, nr. 1 og nr. 2, nævnte betingelser ellers er opfyldt. Er værgen og kommunalbestyrelsen ikke enige, og fastholder kommunalbestyrelsen indstillingen, skal kommunalbestyrelsen indstille til Naalakkersuisoq for Families afgørelse, jf. § 36, stk. 1. Reglen vil således omfatte borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en følge af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende og indebærer et væsentligt stigende eller ændret pleje- og omsorgsbehov.

Ved erhvervet mental svækkelse forstås en i de voksne år erhvervet mental svækkelse. Der vil typisk være tale om borgere med demens. Personkredsen omfatter dog også andre, der ofte sent i deres livsforløb rammes af andre former for fremadskridende mental svækkelse. Eksempelvis vil der kunne være tale om borgere, hvor belastningen efter alvorlig sygdom, følger efter apopleksi, hjerneblødning eller hjernetraumer eller andet bliver den faktor, der udløser en progredierende svækkelse af pågældendes mentale tilstand. Det afgørende er således den fremadskridende mentale svækkelse og ikke den udløsende faktor. Borgere med udviklingshæmning, der rammes af en fremadskridende mental svækkelse, vil ligeledes være omfattet af de lempeligere regler.

Borgere, der har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, men hvor den psykiske funktionsnedsættelse ikke er fremadskridende, eksempelvis borgere med udviklingshæmning, er ikke omfattet af de lempeligere regler i § 36, stk. 2. Disse borgere vil ikke have et væsentligt stigende eller ændret pleje- og omsorgsbehov.

Der skal foreligge den fornødne speciallægefaglige dokumentation for borgerens psykiske funktionsnedsættelse samt for, at denne funktionsnedsættelse forhindrer borgeren i selvstændigt at varetage egne interesser. Hvis en borger, der er omfattet af den beskrevne personkreds, positivt modsætter sig flytningen, vil borgeren ikke være omfattet af stk. 2. I så fald vil bestemmelsen i stk. 1 finde anvendelse.

Stk. 3

Denne bestemmelse lemper yderligere mulighederne for at træffe afgørelse om flytning af en borger fra et egnet botilbud til et andet egnet botilbud uden personens samtykke. Dette gælder i situationer, hvor vedkommende mangler evnen til at give informeret samtykke, og hvor det må skønnes at være i borgerens egen interesse at flytte til et andet egnet botilbud af hensyn til mulighederne for, at pågældende og pårørende kan bevare tilknytningen til hinanden. Der kan således i vurderingen af, om betingelserne for at gennemføre en flytning uden borgerens samtykke er til stede, indgå en samlet vurdering af hensynet til den pågældende og til de pårørendes mulighed for at opretholde forbindelsen. Afgørelse om flytning uden borgerens samtykke, kan kun træffes, hvis det påtænkte botilbud opfylder de behov for omsorg og pleje, som borgeren har. En flytning skal endvidere skønnes at være i borgerens interesse. Der kan være tale om situationer, hvor den pårørende eller familien er flyttet bort fra den egn, hvor borgeren er optaget i et særligt botilbud. Under forudsætning af, at det påtænkte botilbud må anses for egnet til at imødekomme borgerens behov i samme omfang, som det hidtidige botilbud, og det må anses for at være i pågældendes egen interesse at flytte, vil hensynet til at opretholde kontakten mellem borgeren og de pårørende begrunde en flytning uden borgerens samtykke.

Stk. 4

Flytningen efter stk. 1 og 2 skal ske af hensyn til borgeren. I de tilfælde, hvor en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende hidtil har bidraget med varetagelse af den nødvendige hjælp samt opsyn i forhold til borgeren, og hvor den pårørende ikke længere føler sig i stand til at kunne løfte denne byrde, skal dette indgå i den samlede vurdering. Men hensynet til ægtefællen eller den pårørende kan, jf. § 36, stk. 4, ikke selvstændigt begrunde en flytning efter stk. 1 og 2.

Det er navnlig i situationer, hvor den syge blankt afviser at modtage den nødvendige omsorg eller pleje fra ægtefællen eller samleveren, at dette hensyn skal indgå. I de situationer, hvor eksempelvis en borger med svær demens har kunnet forblive i sit eget hjem - fordi en ægtefælle, samlever eller anden pårørende har været til stede og har kunnet yde en del af hjælpen – vil der ligeledes skulle indgå et hensyn til dennes mulighed for at føre en normal tilværelse uden at blive påført store belastninger.

Stk. 5

Hvis den værge, som kredsretten har beskikket, er enig i kommunalbestyrelsens indstilling om optagelse i et bestemt botilbud, jf. stk. 2, skal Det Sociale Ankenævn efter bestemmelsen kun træffe afgørelse i sagen, hvis afgørelsen påklages til Det Sociale Ankenævn. Værgens vurdering af kommunalbestyrelsens indstilling om optagelse i et bestemt botilbud er således afgørende for, om Naalakkersuisoq for Familie skal behandle sagen som 1. instans efter kommunalbestyrelsens indstilling, eller om Naalakkersuisoq for Familie kommer ind i sagen som ankemyndighed i forhold til en konkret klage over kommunalbestyrelsens afgørelse.

Til § 37

Den foreslåede bestemmelse fastslår i relation til besøgende den enkelte beboers selvbestemmelsesret i plejeboliger, plejehjem eller andre boligformer med tilknyttet personale og fællesboligarealer. Der er således både tale om den del af boligen, som beboeren alene råder over, og på eventuelle fællesboligarealer, som beboeren råder over sammen med de øvrige beboere. Ved den del af boligen, som beboeren alene råder over, forstås den del af boligen, som hverken de øvrige beboere eller andre har adgang til uden den pågældende beboers samtykke. Ved »fællesboligarealer« forstås arealer, som giver beboerne mulighed for i fællesskab at foretage aktiviteter, der for den enkelte kunne være foregået inde i selve boligen, f. eks. fælles opholdsarealer og spisekøkken.

Den foreslåede bestemmelse slår fast, at der som hovedregel ikke kan fastsættes restriktioner overfor konkrete besøgende i plejeboliger, på plejehjem eller i lignende boligformer. Hverken kommunalbestyrelsen eller andre, der yder/leverer hjælp, vil således kunne begrænse eller regulere konkrete besøgendes adgang, medmindre der er tale om forhold, der er omfattet af de foreslåede § 38 og § 39, stk. 2. Det er den enkelte beboer, der alene afgør, hvem den pågældende vil have besøg af, herunder også besøg på fællesboligarealerne, og hvornår. Den enkelte beboer har omvendt ikke indflydelse på, hvornår og af hvem de øvrige beboere får besøg.

Til § 38

Stk. 1

Bestemmelsen afgrænser de situationer, hvor kommunalbestyrelsen har hjemmel til at træffe afgørelse om en begrænsning af konkrete besøgendes adgang til fællesboligarealer i botilbud med tilknyttet personale og fællesboligarealer. Bestemmelsen giver ikke hjemmel til at afskære konkrete besøgende fra at komme på besøg hos den pågældende beboer. En afgørelse om at begrænse en besøgendes adgang til fællesboligarealer er således ikke til hinder for, at den konkrete besøgende fortsat kan aflægge besøg i den del af boligen, som beboeren alene har råderet over. Det betyder, at der må findes en praktisk løsning, hvis der kun er adgang til den del af boligen, som beboeren alene råder over via fællesboligarealerne. Det påhviler således personalet at finde en praktisk løsning.

Stk. 1, nr. 1

Den foreslåede bestemmelse omhandler den situation, hvor konkrete besøgende har udvist en voldelig eller truende adfærd eller i øvrigt er til fare for de øvrige beboere eller personalet. I disse situationer kan kommunalbestyrelsen således træffe afgørelse om, at den konkrete besøgende skal have begrænset adgang til fællesboligarealerne af hensyn til de øvrige beboere eller personalet. Der vil i så fald være tale om en situation, hvor den besøgende udøver eller har udøvet vold, fremsætter trusler om vold eller er til fare for de øvrige beboere eller personalet.

Stk. 1, nr. 2

I den foreslåede bestemmelse er der tale om en adfærd, hvor konkrete besøgende, uden at der er tale om fysisk vold, udøver chikane over for de andre beboere eller personalet. Der vil således være tale om en adfærd, som generer eller skræmmer de øvrige beboere eller personalet, og som evt. kan skabe stress-betonede situationer som følge af f.eks. negativ overfusning og utilbørligt nedsættende kommentarer over for de øvrige beboere eller personalet. Der skal i praksis være tale om handlinger, som forekommer gentagne gange med en vis regelmæssighed for at man kan tale om egentlig chikane. Som et eksempel kan nævnes, hvis de andre beboere eller personalet gentagne gange overfuses af pårørende, således at det vanskeliggør leveringen af den visiterede hjælp - f.eks. under måltiderne.

Stk. 1, nr. 3

I den foreslåede bestemmelse er der tale om konkrete besøgende, der udviser en adfærd, der er til stor gene for de andre beboere eller personalet eller forhold som kan sidestilles hermed. Som et eksempel kan nævnes de situationer, hvor konkrete besøgende udviser en adfærd, der medfører en generel utryghed for de andre beboere eller personalet ved disses ophold på fællesboligarealerne, skaber en forråelse af miljøet i arealerne eller som vanskeliggør leveringen af den visiterede hjælp til de øvrige beboere. Der skal være tale om en adfærd, der er stærkt generende over for de øvrige beboere eller personalet. Der kan f.eks. være tale om stærkt berusede eller påvirkede besøgende, som skaber en utryghed for en eller flere beboere eller personalet, vanskeliggør den nødvendige pleje og hjælp af beboerne eller forhold, som kan sidestilles hermed. Det afgørende er adfærdens virkning på beboerne og personalet.

Stk. 2

Bestemmelsen har til formål at præcisere kommunalbestyrelsens forpligtelse til at sikre, at personalet er instrueret om at finde en praktisk løsning således, at den besøgende, hvis adgang til fællesboligarealerne er begrænset af en afgørelse efter § 38, stk. 1, sikres adgang i den del af boligen, som beboeren alene har råderet over.

Til § 39

Bestemmelsen fastslår, i lighed med § 38, den enkelte beboers selvbestemmelsesret i den del af boligen, som beboeren alene råder over. Der kan som udgangspunkt ikke fastsættes restriktioner over for konkrete besøgende i plejehjem eller i plejeboliger eller lignende boformer med tilknyttet personale i den del af boligen, som beboeren alene råder over.

Den foreslåede bestemmelse, er en konsekvens af, at praksis har vist, at det af hensyn til personalet, der skal levere den visiterede hjælp, kan være nødvendigt, at kommunalbestyrelsen har mulighed for at træffe afgørelse om, at konkrete besøgende ikke må være til stede i den del af boligen, som beboeren alene har råderet over, i de tidsrum, hvor der leveres visiteret hjælp. Det foreslås derfor, at kommunalbestyrelsen skal kunne træffe afgørelse om, at konkrete besøgende ikke må være til stede i denne del af boligen i de tidsrum, hvor der skal leveres visiteret hjælp, og i de tilfælde, hvor den konkrete besøgende over for personalet udviser en adfærd, som beskrevet i § 37, nr. 1-2. Her tænkes først og

fremmest på de situationer, hvor der er et højt konfliktniveau mellem de konkrete besøgende og personalet, og hvor de konkrete besøgende har en chikanerende eller generende adfærd over for det personale, der skal levere hjælpen i form af kritisk og personlig overfusning. Det er kun i de situationer, hvor der skal leveres visiteret hjælp, at konkrete besøgende kan blive mødt med en restriktion om, at de ikke må være til stede i denne del af boligen i dette tidsrum. Derudover kan konkrete besøgendes ophold i den del af boligen, som beboeren alene har råderet over, ikke reguleres. I praksis bør der findes en tålelig ordning således, at den konkrete besøgende må vente udenfor denne del af boligen, mens personalet leverer hjælpen. Formålet med reglen er at sikre, at personalet kan udføre de nødvendige opgaver uden at blive forulempet.

Til § 40

Stk. 1

Afgørelser efter § 38, stk. 1, og § 39, stk. 2, skal træffes på et møde i kommunalbestyrelsen. Dette medfører, at en afgørelse efter § 38, stk. 1, og § 39, stk. 2, ikke af kommunalbestyrelsen, kan delegeres til den kommunale forvaltning. Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, om den vil delegerer kompetencen til at træffe afgørelse i sådanne sager til det relevante udvalg. Denne fremgangsmåde er valgt for at sikre det politiske ansvar, da afgørelser efter § 38, stk. 1, og § 39, stk. 2, er meget indgribende overfor beboeren og de konkrete besøgende, som er omfattet af afgørelserne.

Stk. 2-3

Bestemmelserne giver personalet på botilbuddene mulighed for at handle, hvis der opstår situationer med besøgende, hvor det er vigtigt, at der handles hurtigt. Dette skal være for at beskytte personalet selv eller andre beboere mod vold eller uacceptabel adfærd. Betingelserne i § 38 og 39, skal være opfyldte.

Stk. 4

Den forslåede bestemmelse slår fast, at proportionalitetsprincippet gælder, når der træffes en afgørelse om begrænsning af konkrete besøgendes ophold på fællesboligarealer, jf. § 38, stk. 1, og regulering af konkrete besøgendes adgang i den del af boligen, som beboeren alene har råderet over, jf. § 39, stk. 2. Dette indebærer således, at det er en betingelse for at kunne træffe en afgørelse om besøgsrestriktioner, at andre og mindre indgribende foranstaltninger er forsøgt anvendt. Hvilke foranstaltninger, der skal have været forsøgt anvendt afhænger af den konkrete sag, men kommunalbestyrelsen skal have forsøgt at løse sagen på andre måder, eksempelvis ved konfliktmægling, venlige henstillinger og tilrettevisning.

Stk. 5

Bestemmelsen fastslår, at både beboeren og den konkrete besøgende er parter i en afgørelse efter § 38 og § 39, stk. 2, hvilket medfører, at de almindelige sagsbehandlingsregler finder anvendelse overfor alle parter.

Til § 41

Det er vigtigt at kommunalbestyrelsens afgørelser træffes på et veldokumenteret grundlag. Dette skal denne bestemmelse sikre.

Nr. 1

Kravet om, at der som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelse skal foreligge en redegørelse for den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne, er det ensbetydende med, at der i grundlaget for afgørelsen ikke blot kan anføres en diagnose eller lignende. Der skal gives en fyldestgørende redegørelse for den pågældendes nedsatte psykiske funktionsevne.

Nr. 2

Magtanvendelsesreglerne bygger på princippet om, at socialpædagogiske virkemidler og omsorgs- og plejemæssig indsats går forud for enhver form for tvang. Det er derfor en generel betingelse, at målet altid skal søges nået gennem frivillighed, forinden der skrives til tvangsmæssige foranstaltninger. Som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelse skal der således foreligge en redegørelse for den indsats, der har været iværksat med henblik på at afhjælpe følgerne af den nedsatte psykiske funktionsevne samt den indsats, der har været ydet med henblik på at undgå brugen af tvang.

Nr. 3

I inatsisartutlovsforslagets afsnit III stilles der flere steder krav om, at der i forbindelse med iværksættelsen af foranstaltningerne fastsættes en periode, inden for hvilken det forventes at være nødvendigt at anvende foranstaltningen.

En foranstaltning eller et indgreb må ikke opretholdes ud over den periode, det er nødvendigt. Hvis det ikke længere er relevant at forlange, at en borger med demens skal benytte et personligt alarm- eller pejlesystem, kan afgørelse herom ikke opretholdes. Periodens længde er bestemt af den pågældendes behov og hensynet til at afværge personskaade.

Nr. 4

Den, der er part i en sag, altid har ret til at udtale sig.

For at sikre den bedst mulige indsats er der desuden stillet krav om, at der som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelse skal foreligge en redegørelse, for bemærkningerne fra personer med et nærmere kendskab til den pågældende om de påtænkte foranstaltninger. Dette kan f.eks. være ægtefællen, pårørende, nære bekendte eller en værge.

Til § 42

Kompetencen til at træffe afgørelse i sager om optagelse i særligt botilbud uden samtykke er henlagt til det Naalakkersuisoq for Familie efter § 42, stk. 1. Naalakkersuisoq for Families kompetence omfatter således både sager, hvor der indstilles til flytning af en borger, som giver aktivt udtryk for sin modvilje, og sager, hvor der indstilles til flytning af en borger, som forholder sig passivt.

Naalakkersuisoq for Familie træffer afgørelsen efter indstilling fra kommunalbestyrelsen og skal træffe afgørelsen senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

En ægtefælle eller anden nærtstående, der deler bolig med pågældende, har også mulighed for at klage over kommunalbestyrelsens manglende indstilling om optagelse i særligt botilbud. I disse tilfælde kan der klages til Det Sociale Ankenævn.

§ 42 indeholder procedureregler for behandling af sager om optagelse af en borger i et særligt botilbud efter § 36. Kravene til kommunalbestyrelsens indstilling til det Naalakkersuisoq for Familie findes i stk. 2.

Stk. 2, nr. 1

Redegørelsen for, at betingelserne i § 36 er opfyldt, skal tage udgangspunkt i den hjælp og pleje, der har været iværksat, og beskrive, hvorfor denne er utilstrækkelig. Det skal endvidere beskrives, hvorfor det ikke er muligt at yde den tilstrækkelige hjælp i borgerens nuværende bolig.

Hvis anden hjælp har været iværksat, skal dette også nævnes. Endvidere skal redegørelsen indeholde en beskrivelse af den antagne risiko for alvorlig personskade. Endelig skal redegørelsen beskrive, hvorfor undladelse af flytning vil være uforsvarlig samt de forhold, der må opfattes som udtryk for, at borgeren ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger.

Redegørelsen kan tage udgangspunkt i eksisterende afgørelser om tildeling af personlig og praktisk hjælp og eventuelle handleplaner.

Stk. 2, nr. 4

Redegørelsen for indretning af den nye bolig og den personlige og praktiske hjælp og støtte m.v., som vil kunne stilles til rådighed, skal beskrive det konkrete botilbud, som borgeren indstilles til optagelse i. Endvidere skal der foreligge en beskrivelse af de særlige tilbud om støtte, personlig og praktisk hjælp m.v., som tilbydes i tilknytning til botilbuddet m.v. Indstillingen bør indeholde en sammenfattende begrundelse for indstillingen.

Stk. 3

Hensynet til samlever eller ægtefælle skal indgå i den samlede afvejning. Disse pårørende er tillagt adgang til at klage over kommunalbestyrelsens afslag på at indstille til optagelse i særlige botilbud efter denne bestemmelse.

Bestemmelsen omhandler de situationer, hvor borgerens funktionsnedsættelse og de forskellige foranstaltninger i hjemmet vanskeliggør ægtefællens eller den nærtståendes tilværelse i hjemmet.

Stk. 4

Kommunalbestyrelsen skal senest på tidspunktet for fremsendelse af indstillingen til det Naalakkersuisoq for Familie anmode kredsretten om at beskikke en værge. Anmodningen til kredsretten bør fremsendes så tidligt som muligt i sagsforløbet.

Til § 43

På grund af bestemmelsernes indgribende karakter, er det vigtigt at borgerne orienteres om deres retsstilling, samtidig er det advokaternes opgave at sikre den rigtige behandling af borgerne.

Der er tale om en obligatorisk ordning, dvs. at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at borgeren får en advokat, senest når sagen indledes, og kommunalbestyrelsen skal afholde udgifterne hertil efter de almindelige regler for beskikkede advokater.

Den udpegede advokat har til opgave at varetage borgerens interesser på et så tidligt tidspunkt i sagen som muligt. Det vil i praksis betyde, at advokaten skal inddrages under sagens behandling og afgørelse, når det i kommunalbestyrelsen er besluttet at indstille, at der træffes afgørelse om tilbageholdelse eller om optagelse i særlige botilbud uden samtykke.

Til § 44

Bestemmelsen åbner muligheden for, at borgeren selv kan vælge sin egen advokat. Samtidig forpligter bestemmelsen kommunen og Naalakkersuisoq for Familie at varetage borgerens interesse i det omfang at undgå inhabilitet hos den antagne advokat. Herigennem skal udnyttelse af borgeren undgås.

Til § 45

Denne bestemmelse omfatter ikke afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen, men klager over behandlingen i dag- eller botilbuddet som f.eks. manglende indberetning af magtanvendelsesepisoder.

Til § 46

Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen har pligt til at oplyse en klage jf. § 45. Bestemmelsen fastsætter hvordan en sådan sagsoplysning skal foregå.

Til § 47

Klagen skal indbringes efter reglerne i inatsisartutlov om socialvæsenets styrelse og organisation § 8.

Til § 48

Afgørelserne nævnt i denne bestemmelse kan indbringes for Det Sociale Ankenævn. For at sikre, at Det Sociale Ankenævn kan efterprøve disse sager, selvom den pågældende forholder sig passivt eller ikke er i stand til selv at klage, kan en pårørende eller en repræsentant indbringe klagen for Det Sociale Ankenævn. Det kan f.eks. være en ægtefælle, samlever, søskende, bisidder, advokat eller en værge, der på den pågældendes vegne sørger for, at sagen

bliver indbragt for Det Sociale Ankenævn. Hvis der er beskikket en værge, er det dog alene denne, der er klageberettiget.

Til § 49

Når kommunalbestyrelsen uden pågældendes samtykke, dvs. når den pågældende udviser aktiv modstand/modvilje eller passivitet, indstiller til Naalakkersuisoq for Familie, at der træffes afgørelse om optagelse af en borger i et botilbud uden borgerens samtykke, gælder der særlige retssikkerhedsgarantier for sagsbehandlingen jf. de krav til sagens oplysning der fremgår af lovens § 42. Naalakkersuisoq for Families afgørelse i disse sager, dvs. sager efter § 36, stk. 1, og § 36, stk. 3, er førsteinstansafgørelser. Klage over disse afgørelser kan indbringes for Det Sociale Ankenævn.

Hvis der er beskikket en værge, er det alene denne, der er klageberettiget.

Det samme gælder, hvis kommunalbestyrelsen for en borger omfattet af personkredsen efter § 36, stk. 2, har truffet beslutning om, at betingelserne for flytning efter § 36, stk. 2, er opfyldt, men hvor den pågældendes værge ikke er enig heri. I så fald vil den pågældende ikke have modsat sig flytning, men den pågældende vil heller ikke have givet et informeret samtykke til flytningen. I disse tilfælde gælder proceduren efter § 36, stk. 1.

Stk. 4

Som en særlig retsgaranti i forbindelse med sager om optagelse i botilbud uden samtykke har en klage over denne type afgørelse opsættende virkning, med mindre Naalakkersuisoq for Families har bestemt at afgørelsen kan gennemføres straks.

Af hensyn til muligheden for at indbringe sager om tilbageholdelse i boligen mod pågældendes vilje og optagelse i særlige botilbud uden samtykke for domstolene er der en frist for det sociale ankenævns afgørelse på 4 uger. Myndighedernes pligt til at genvurdere en afgørelse, når borgeren klager over afgørelsen, gælder ikke ved klager over optagelse i særlige botilbud uden samtykke.

Naalakkersuisoq for Familie skal ved sin beslutning om, hvorvidt den opsættende virkning af en klage bør ophæves, især lægge vægt på hensynet til at forhindre den pågældende i at skade både sig selv eller andre, f.eks. i forbindelse med brug af hjemmets forskellige installationer, såsom el- og gaskomfur, eller ved at udsætte sig for fare i trafikken.

Hensynet til ægtefælle eller andre pårørende, som lever sammen med den pågældende, skal også indgå i afgørelsen. Der kan f.eks. være situationer, hvor pårørende pga. den pågældendes tilstand ikke magter at passe pågældende i hjemmet, eller situationer, hvor den pågældende afviser at modtage eksempelvis ægtefællens pleje eller omsorg. Det kan i sådanne situationer skønnes nødvendigt at iværksætte en optagelse i særligt botilbud straks, fordi den nødvendige hjælp ikke kan ydes i hjemmet.

Da afgørelsen om at ophæve klagens opsættende virkning er begrundet i særlige omstændigheder, som gør det påkrævet at iværksætte optagelsen straks, kan en klage over Naalakkersuisoq for Families afgørelse om at ophæve den opsættende virkning ikke indbringes for Det Sociale Ankenævn.

Til § 50

Tilbageholdelse i boligen og optagelse i særlige botilbud uden samtykke er de alvorligste indgreb i den personlige frihed, og der er derfor særlig adgang til at få prøvet disse indgreb ved domstolssystemet.

Efter grundlovens § 71, stk. 6, skal lovligheden af en administrativ frihedsberøvelse kunne forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Grundlovsbestemmelsen skal sikre, at der er en let adgang til at få prøvet lovligheden af en administrativ frihedsberøvelse af domstolene blot ved fremsættelse af begæring herom.

Forelæggelse for retten kan ske ved, at sagen indbringes for retten.

Til § 51

Folketingets § 71-tilsyn, der er nedsat i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, om tilsyn med personer, der er underkastet administrativ frihedsberøvelse. Tilsynet kan ikke træffe afgørelser, men alene give udtryk for sin vurdering af forholdene for de administrativt frihedsberøvede. Vurderingen kan blandt andet have form af kritiske bemærkninger, anbefalinger og henstillinger. Der skal også ske underretning, hvis der er givet samtykke til anbringelsen. Tilsynets behandling af en sag kan give anledning til, at et dag- eller botilbud får besøg af tilsynet, som på baggrund heraf offentliggør en rapport om tilsynets vurdering af forholdene på dag- eller botilbud.

Til § 52

Bestemmelsens formål er at sikre, at borgere ikke udsættes for et indgreb i selvbestemmelsesretten længere end absolut nødvendigt. Bestemmelser forpligter kommunen til at løbende at vurdere indgrebene og deres formål.

Til § 53

Hver gang, der iværksættes indgreb i den personlige frihed, skal indgrebet registreres og indberettes til opholdskommunen og Naalakkersuisut.

Bestemmelsen sikrer at de involverede myndigheder får oplysning om eventuelle magtanvendelser.

Stk. 2

Indberetningskemaerne vil indeholde oplysninger om borgeren, der udsættes for foranstaltningen, personalet der foretager foranstaltningen og foranstaltningens formål og nødvendighed.

Til § 54-57

Bestemmelserne beskriver hvordan og hvornår foranstaltningerne skal registreres og indberettes.

Til § 58

Det er vigtigt at magtanvendelsesindberetningerne anvendes til at forbedre området og sikre færre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Kommunalbestyrelsen forpligtes med denne bestemmelse til at følge udviklingen i anvendelsen af magt og andre indgreb i den personlige frihed.

Samtidig har Naalakkersuisut et generelt tilsyn på det sociale område, som indberetningerne efter dette afsnit, vil være en del af.

Til § 59

Bestemmelsen fastsætter fra hvornår reglerne efter denne lov er gældende ret og konsekvenserne heraf.